

OROL

ČASOPIS PRE ZÁBAVU A POUČENIE.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:

MIKULÁŠ ŠT. FERIENČÍK.

Roč. X.

Turč. Sv. Martin, 31. júla 1879.

Číslo 7.

R a t m í r.

Od *Vajanského*.

Trojica vrchov slovenských:
Čerbat, vysoký Choč, a Mních —
Vám posväčujem tieto hlasy
V rozpomienke na staré časy.

Donč neslýchaným nevďakom
Sklamal Matúša vernú lásku:
So Záčom chystá Slovákom
Plien, vojnu a porobu vlaskú.
Údel slovenský bez trasenia
Karoberta už čaká voj,
Slovák zvykol na utrpenia,
Na zradu i nerovný boj.

Trúby zarvaly na Trenčine
V ústrety brannej Slovačine.
To Ratmír prišiel z Lykavy:
On druh a vojín pána Váhu,
Dokončil branné prípravy,
Včul za otčinu letí drahú
Mreč pod Čákove zástavy.
V blyskavý terem uvedený
Ratmír upiera smelý vzor
V obličaj Čáka ožiarený
A počne krepký príhovor:
„Pozdrav fa, Matúš, dobré nebe,
Vojak a pytač prišiel k tebe —
Vojak, na tvojich besných vrahov,
A pytač tvojej Margity.
Dovoľ, keď ztichnu surmity,
Okrásliť hrad môj ženou drahou.
Slub tvoj rameno moje ztuži,
On nadehne prs mohutnú žiar,
Po víťazstve nech pred oltár
Trenčianskej kaple cesta z ruží
Vedie snúbencov, jim ku slasti,
K sláve a mieru našej vlasti.“
Matúš uklonil vážne hlavu,
On zná Ratmíra brannú slávu,

Jeho rameno: vzácny dar.
Otčina v biede — vrahov hajná,
Šľachta ju zrádza zapredajná
A verných soslabaže svár.
A tu zas smutná novina:
On s dcérkou veľké plány kuje,
Veď sám Vladislav priskakuje
Časom na hradby Trenčína.
Margity povest preletela
Tatranských prahor výšiny,
Pieseň o kráse devy znela
V ďalekých luhoch cudziny —
Koho prítiahla, každý žasol
A kráse žertvu bólu dal,
Bo citov roztúžených pal
Už nikda z hrudi nevyhasol —
Jako tá zora plamenitá,
Jako ten mladý jarný deň,
Jak ruža polo rozvinutá,
Jak nedosený rája sen,
V pošmurnom hrade prekvitala
Margita, zdobiac pyšný dvor,
Váhu i Nitry miestokráľa
A pána nebotyčných hôr.
Na túto devu Ratmír smelý
Uprel orlový pohľad svoj
A cit v ňom zplanul mocný, vrelý,
Dušu rozvíril nepokoj —
Jako keď búrný vetor z hora
Rozvlní hladkú plochu mora.
Nuž — povedz, slavný Matúš náš,
Jakú odvetu že mu dáš?

„Ratmír, druh môj a pýcha rodu,
Búrka zavísala nad nami,
Biskup nitranský s vrahami
Spojil sa už, tam od východu
Karla — Roberta veľký voj

Slovenskými sa dolinami
 A prahôr našich húštinami
 Valí ku Tatrám na výboj.
 Rím na mňa vrhol anatem,
 Templárov mníšskych tajný snem
 Pikle proti nám vyhútané
 Kuje v nádhernom samostane
 A rozosiela do štyr žúp.
 Tak hrozí zkaza zemi rodnej,
 Tak hrozí šlachte blahorodnej
 Otroctvo, a italský lup!
 Kde tu na nežné city lásky
 Najde bohatýr vhodný čas?
 V boj! Keď zhynie králik vlaský —
 Príď, junák mój, na Trenčín zas.
 Nie dcéra, prvá kráska Tatry,
 Nie život, hrad a zlatý dvor —
 Všetko, ach všetko tomu patrí,
 Kto spasí národ týchto hôr.“

Ratmir odtiahol na Lykavu,
 Lúbosťou rozpálenú hlavu
 Oravským vetrom ochladil;
 I brúsi meče, ostrí hroty,
 On by už nedbal v bielom poli
 Rodu na slávu, sebe k vôli
 Preháňať tie italské roty
 A hľadeť jim do masných týl.
 Lež na Trenčíne veľká bieda,
 Hluk, plače, kliatby, divý shon:
 Ku Matúšovi kojna bledá
 Príbehla, z prs jej vil sa ston,
 Na zem upadla: „Milosť, pane!
 Margity niet! Tak zanechané
 Lôžko, prebitá mreží sieť,
 Ach zmizol drahocenný kvet.“
 A nato trúba od cimbury,

Pod hradom zastal divný hosť,
 Biely to posol od komtura,
 Už stená pod ním dvižný most.
 „Znám, pane vládny nášho Váhu:
 Tys' dnes utratil dcérku drahú,
 Znám viac jak ty — náš samostan,
 Čo Mnicha venčí vrchol strojný,
 Tajných zvedov má počet hojný,
 Tí zvesti nesú z všetkých strán.
 Vieš, kto uchytil holubiatko
 A sovrel do železných spár?
 Vieš, kto nemohúc pred oltár,
 V pelech zavliekol neviniatko,
 Čo sotva žilo šestnásť jar?
 Vieš, že neverný vasall rádu
 Nášho devicu tvoju mladú
 V podzemnú hodí mrákavu —
 Neveríš — hoj, mój veľký pane,
 Daj si osedlať kone vranné
 A zajachaj na Lykavu!
 I zvieš, jak verné naše zprávy.
 Poslal mňa s nimi komtúr Ján,
 Tvoj priateľ srdečný a pravý.
 I klania sa ti samostan.“

Klania sa Templár, bije križ
 Až zvučí pancier oceľový,
 Zbrojnoš podvedie sivka blíž,
 On sa vyšvihne. Refazový
 Most opäť stená — lúčinami
 Uháňa jazdec v šedú dial,
 Váh temno šumi skalinami,
 Nebom bledý blesk zplápolal
 A za nim z ružového šera
 Mrmle ďaleký hromu zvon,
 Postupne rastie — odumiera —
 Jako mrúceho starca ston.

(Pokračovanie nasleduje.)

Orol selejský.

Historická povest.

(Dokončenie.)

IX.

Po rozhodnej porážke tureckého vojska pri Misolungí na novo rozjasnilo sa nebo nad Gréckom, ale radosť nebola dlhotrvanlivá. Ajhľa na novo kopia sa tmavé oblaky, čierne mrákavy zafahujú celý obzor hroziac, že celé Grécko pohltnú, alebo aspoň tak zaplavia, že odochce sa mu na dlhé mnohé roky túžiť po svobode.

Turkom ležalo na tom, aby pod Omerom Vrione pri Misolungí utrpenú porážku, čo najskôr odplatili, preto vystrojovali nové a

silné armády k potlačeniu zdarne započatého, ale nie vždy víťazne vedeného povstania.

Mustafa baša na konci mesiaca júla 1823 približoval sa ku hraniciam Grécka s 20.000 mužov silnou armádou. Tolko vojska a tak rýchle a skoro sriadené nevníklo ešte nikdy do tejto zeme.

Aby ale proti povstalcem vláda turecká v náhlosti postaviť mohla tolké vojsko, musela odvolať všetky svoje posádky z Etolie a Akarnanie, uzavrúc s mnohými tamejšími náčelníkmi gréckeho pohybu smluvu nestrannú

nosti, a tým pojiť si tam pokoj a poriadok.

Už táto ohromná armáda bola nebezpečná voľnosti gréckeho národa, ale ešte väčšia záhuba hrozila Grékom tým, že prekliata nesvornosť rozbila svoj zkazonosný stán v jích stredu.

Z panstva tureckého vysvobodivšia sa Morea rozpadnutá bola na stránky, ktoré ochromovaly každé výdatné rozvinutie síl, a samy v sebe nosily zárodok jistého úpadku; v Tripolici klali sa Gréci medzi sebou; Kolokotroni a Maurokordato domáhali sa oba hlavnej vlády, a tým siali semäno rozkladu do pohybu, ktorý len tak sľuboval priaznivý výsledok, keď nezlomná svornosť a shoda spravovať bude všetky jeho účinky; najvyššiu moc v národe osobovavšie si starejšinstvo nemalo predsedníka, rozhodujúca rada národnia nepožívala žiadnej vážnosti; vojevodcovia nemali vojakov, a pokladniciam schádzaly peniaze.

V tomto osudnom okamžení, keď rozpadnúť sa rozdrobil sa celý národ; keď nesvornosťou svojou kopal si vlastnoručne hrob jistej záhuby, a s touto neomylnou spojenou ťažkej poroby, jediný Marko Bočár bil sa za slávu a svobodu gréckeho národa, trebars nebol ani jeho synom. A keď videl, že slavné jeho činy nie sú dostatočné, aby primály Grékov k svornosti a zmužilosti, umienil si obetovať sa za spasenie a vysvobodenie Grécka.

„S Bohom, drahá žena! Boh opatruj a sprevádzaj ňu na ďalších cestách života. Opúšťam Vás, a Boh zná, či sa ešte vidíme. — Vasilika moja, ty máš obranca a ochranca v Efremovi, ktorý dozajista bude podporou a ochranou i matky. Tebe Efrem sverujem najdrahšie poklady moje, ženu a dcéru. Chráň a stráž jich, ako vlastné oko, a Hospodin otec laskavý nech je všetkých vás mocnou ochranou a zástitou.“

Takto lúčil sa Marko Bočár od rodiny svojej, ktorú asnaď na vždy opúšťal. Nie je mojím úmyslom opisovať žiaľ rodiny, lebo ten ani opísať nemožno.

Cítil Orol Selejský, že viac neuvidí rodinu svoju, a preto mu slzy žalosti tiekly tvárou, keď nastúpil cestu do Etolie. Cítili to i doma

ostavši, že lúčia sa na veky, a kto že vypíše jích žiaľ pri poslednom lúčení?

Pred samým odchodom navštívil Marko ešte boholubného arcibiskupa Ignáca, ktorého ochrane odporúčal rodinu svoju.

Keď už bol v stredu svojích bojovníkov, žiaľ, že to neboli samí, uprimne mu oddaní Sulioti, pozoroval že v národnom tábore udeľená mu hodnosť vojvodská porodila závisť u ostatných náčelníkov. Znajúc, že závisť je obyčajne semänom nesvornosti, a chcúc tejto za každú cenu prietřz urobiť, vytiahol vo válečnej porade diplom obdržaný od národného soboru, pobozkal ho pokorne a potom roztrhal na kúsky, hovoriac:

„Nám teraz načím diplomy zapečatené krvou, kto taký diplom si žiada, nech si ho donesie zo stánu Mustafovho!“

A shromaždiac tolko vojakov, kolko sobrat mohol, šiel s nimi nepriateľovi v ústrety. Videl, že Grécko stojí nad nebezpečnou prepastou, do ktorej sa samovoľne rúca, presvedčený bol, že len nadobyčajný čin môže ešte Grékom ku svobode dopomôcť; a keď i nemohol ufať, že on, cudzinec, pohromu túto od Grecka v stave bude odvrátiť, predsa si myslel, že asnaď svojou junáckou smrťou, ako Leonidas obetovaním sa, podejstvuje na obudenie kleslej zmužilosti Grékov.

Ostatných vodcov poslal napred, aby nepriateľovi zastávali cestu v úžinách a priesmykoch a ho neprestajne nepokojili, aby ani vo dne ani v noci nemal odpočinku. Sám nasledoval jich, hotový súc vždy a v každom okamžení priskočiť jim ku pomoci, jestli by jim hrozila záhuba. —

Nocou na 13. august prišiel do nepatrnej dediny, tam doprial odpočinku svojim ustatým vojakom. Sám zobudiac duchovného, vnišiel do kostolíka, aby naplnil kresťanské povinnosti, ktoré mu nakladal vierozákon. Vstúpil do osvetlenej kaplice a pomodliac sa skrušene, odovzdal popovi niekoľko dukátov so slovami:

„Rozdel to žobrákom, nech modlia sa za dušu Marka Bočára!“

Jeho vyzvedači doniesli mu zpravu, že Dželadin beg s osemtisíc mužmi najlepšieho tureckého vojska lahnul táborem pri Kapernici.

Marko Bočár sotvy že to dozvedel, umienil si zničiť toto osmanské vojsko, a čoby i sám pri tom zahynul.

Dňa 20. augusta pozval Marko Bočár svojich na poradu a prehovoril ku nim takto:

„Bratia, v budúcu, strašnú noc, uzavrel som pod jej záštitou prebiť sa do nepriateľského tábora, bez vypálenia pušky. Len šablou a handžárom rúbať chcem dušmana a kliesniť si cestu do stánu bašovho. Uvážte a pozrite, aké ma tam čaká nebezpečenstvo, jestli nie jistá záhuba, a jestli vzdor tomu niektorý z Vás má junácke srdce a chce sa súčasniť so mnou na nebezpečnom síce, ale velikom diele, nech vystúpi a sa osvedčí!“ A dvesto dvadsiatidvaja junáci ozvali a osvedčili sa, že ho chcú nasledovať.

Pri Kopernici rozprestiera sa rovina, preseknutá vinohradmi. Na tejto rovine utáborilo sa turecké vojsko pozostávajúce z Gegov a Skadranov pod Dželadin begom. Marko so svojimi bol len pol druhej míle vzdialený.

Sotvy že tmavá noc zpusťila sa na hory a doly, odišiel Orol Selejský so svojimi dobrovoľníkmi smerom ku tureckému tábora, naložiac prísne ostatným vodcom a náčelnikom, aby mu na svitaní prišli na pomoc. „Dotedy budte pokojní, kým nezatrúbim, a keď ma nebudete vidieť, hladajte ma v bašovom stáne, tam ma jiste živého lebo mrtvého najдете!“

V pozdnej noci len s niekoľkými uderil na nepriateľov, ktorí, ako to vtedy obyčajom bolo u Turkov, bez vystavenia nejakej stráže, spali na lúke. Za celú takmer hodinu ako anjel mstitel pustošil medzi nimi a vlastnou rukou pobil vyšše päťsto Turkov. Na to ustúpil späť, ta, kde ostatní čakali na neho.

A tu z kopca videl, ako Gegovia uderili na Skadranov a títo opäť na tamtých, ako sa vzájomne tlú a mláta, nie ináč, len ako besní, lebo Skadrania obviňovali Gegov zo zrady, a Gegovia tamtých.

„Bratia!“ skríknul Orol Selejský, vidiac čo deje sa v tureckom tábore, „aj hla vidíte, že nám sám Pán Bôh vydal neverných, podte za mnou!“ a poslúc trubača, aby dal znak ostatnému vojsku k stúpaniu proti nepriate-

lovi, sám so svojimi druhmi uderil krepko na nepriateľa.

„Kde je baša? — kde je baša?“ opytuje sa neprestajne, a pri tom rúbe a seká do hláv tureckých, čo mu len šabla stačí. Sám ubil niekoľkých begov a dvoch bašov dal poviazaf. V tom ho raní kulka. Jedon černocho, bojac sa Markovej šable, vystrelil naňho z pištole.

Marko ustúpil na stranu, aby si zaviazal ranu. V tom zretedne počuje, ako tureckí dôstojníci chcejú upokojiť rozjatrené a vzájomne vraždiace sa vojsko, kričia a volajú; že je to všetko nedorozumenie, že ani Gréci jich neprepadli, ani oni že sa nezradili.

V to zahrní Marko Bočár svojim hromovým hlasom, až sa ozvaly susedné úbočia:

„Ba ba! Gréci sú tu! Marko Bočár je vo vašom tábore, všetkých vás pobije. Hyňte krvolaci!“ Zatrúbi na znak všeobecného útoku.

Celý broj Turkov razom vystrelil v tú stranu, kde stál Marko Bočár: Marko padnú, kulka smrtelne ranila ho do hlavy.

Videli ho klesať Turci, i volajú, že je Marko mrtvý, a všetci hrnú sa ku mrtvole jeho, aby mu odtali hlavu a niesli ju čo znak víťazstva bašovi. Hej ale okolo Marku zastali jeho sokolovia, junáci Sulioti, a tí odraziac dotierajúcich muzulmanov a zaženúc jich s krvavými hlavami, odniesli milovaného svojho vodcu na horu Amphryssos, kde bezpečný bol pred tureckou návštevou.

Vyšlo slnko z poza hôr i zasvietilo na okolie, a s jeho východom Gréci valili sa zo všetkých strán, a ako besní uderili na Turkov. Títo, už mečom Markovým a jeho súdruhov značne rozriedení a zplašení, pred novým útokom zachránili sa útekom zanechajúc víťaznému gréckemu dobrovoľníctvu všetky šiatre, delostrelbu, vozotajstvo i všetky zásoby živnosti. „Mesiac bladne!“ ozývalo sa zo všetkých strán. A zbladnúť útekom jeho bojovníkov. — „Hoj ale i kríž obladnul!“ zahučalo povetrím.

A ozon tento dotknú sa i ucha Markovho. Zpomätoval sa, a preriekol k prítomným kolo seba:

„Bratia! ja som vyplnil povinnosť svoju i umrem pokojne. No či som môhol dožiť

lepšiu a krajšiu smrť? Naše je víťazstvo, naša je svoboda!“ — Prestane hovoriť i zaklopí oči. Prítomní prelievali horké slzy, keď tu medzi nich priletí brat Markov Krsto, vytiahne šablu a zvolá:

„Čo vzdycháte? čo plačete bratia? Nie slzami, no činami a skutkami dokážme mu poslednú úctu. Na dušmana!“

A zachvátení prostými ale do srdca prerážajúcimi slovami uderili na zjavivšiu sa čatu tureckú, v okamžení porazili a rozprášili ju.

Gréci dobyli úplné víťazstvo, dve tisíce Turkov pokrývalo krvavé bojište, vyše tisíc padlo do zajatia. Ostatné turecké vojsko zväčša vo všetky strany rozprášené bolo a sám veliteľ musel bez vojska vrátiť sa do Skadru. Gréci mali síce len 27 mŕtvých a šesťdesiat ranených, no smrť Orla Selejského bola pre nich neoceniteľnou ztrátou, oni v ňom utratili celý sbor junackeho vojska.

„Na druhý deň nastúpili Gréci cestu do Misolungi“, píše doslovne Markov Bočárov životopisec v horvatskom Kolendári na r. 1846. Drahocenný poklad niesli vždy verní Sulioti na nosidlách. Keď prišli k svätému prameňu, nazvanému Kefalo-Vrysson, kde mu lani prisahali, ešte raz víťaz náš otvoril oči i preriekol:

„Neželte ma, bratia! lež ak mi chcete úctu i po smrti dokázať, pozrite na môj príklad. Buďte svorní a verní domovine... Odporúčam vám svoju ženu a dcéru...!“

„Posledný raz uprel oči na nebo, svoju budúcu domovinu a pominúl.“

„Z blízkyh hôr ozýval sa plač a nárek vojakov, a niesol do Misolungi žalostnú vest o smrti Orla Selejského.“

„Umrel náš Marko! umrel náš osvoboditeľ!“ ozývalo sa všade, celý národ kvílil; zástupy ľudstva a náčelníctvo mesta Misolungi išlo v ústrety, aby preukázaly poslednú česť veľikému mužovi.

„Pri vchode do mesta najprv šli tureckí zajatí, potom kone tureckých vodcov, za týmito niesli Gréci 24 ukoristených zástav tureckých. Avšak málo kto na toto pozoroval, všetkých oči spočívali na mŕtvom, modrým pláštom na znak vojvodskej hodnosti pokrytom, najstaršími palikármí (grécki národní vojaci) nesenom junákovi. Za nim šlo 8000 Turkom odobratých oviec a kôz, vyše tisíc koní a veľiké množstvo mulíc naložených 3200 puškami, 14.000 pištolami, strelivom, zásobami živnosti a pokladnicou. Všetko to ukoristené v poslednej bitke pri Kapernici.“

„Mŕtvé telo Markovo zložené bolo na skvelú a nádhernú postel v dome náčelníka mesta. Po celom okolí prosili obyvatelia Boha za večný pokoj duše svojho osvoboditeľa. Na tretí deň bol pohráb.“

„Medzi zvučaním a hrmotom zvonov i diel, a plačom a jakaním celého národa niesli mŕtvé telo cestou posypanou bobkovým lístím a kvetmi najprv do kostola, kde odbývali spev pohrābný, a z tade na hrobitov.“

„Nad hrobom držal hlavný hodnostár reč, ktorú zakončil takto:

„Celé Grécko smúti nad smrťou Marka Bočára, ono ho uznáva za svojho druhého Leonida a prijíma jeho rodinu pod svoju ochranu. To nech mu je náhradou za toľké zásluhy. Spi spokojne vznešená duša v náručí Hospodina! Žils' jako Aristides, a umrels' jako Leonidas! Orle Selejský! Iahká ti buď zem! s Bohom! s Bohom!“ *M—n.*

Nihilismus.

Povest.

Podáva *Samo Samovič*.

(Pokračovanie.)

II.

Železnica hrmí — Julko Koreň vo vozni druhej triedy obzerá obsah svojej tobolky, nevrle zatvoril preskúmaný oddiel otcovského

daru, viac čakal, ako dostal; niet predsa nad materinské srdce! pozrite ten hrubý balík, obsah jeho vystačil by k poctivej výžive jednej skromnejšej rodiny na celý rok a tá

drahá mamička mu to obecala len na počiatok, za tým — vraj — bude nasledovať ďalšie. Ó zlatá matička! sobjímaj by ťa tvoj syn, len teraz sa úplne presvedčil o sebazapieravej materskej láske.

„Budapest!“ z úst konduktorových vytiahlo Julka z pohodlného sediska a „kam ráčite milostivý pane?“ z úst fiakrových, posadilo ho do kočiara a previezlo na dunajský breh.

Kramer, správca skladu Koreňovského, očakával mladého pána, pripraviac mu k obývaníu skrze pána starého v čas jeho príchodu do Pešti užívané dve izby. Julko na krátko vykonal svoj pozdrav u Kramera a utiahol sa do svojho bytu; z tade otváral sa výhľad na protiležiaci Budín a päťu jeho obmývajúcí Dunaj, po živote v skromnej vonkovskej doline, novina a predsa samota. Zábavy pre oči dost, ale málo pre srdce, s kým že sa tu zabaviť, požartovať, kam vybehnúť? vókol seba samé cudzé postavy: správca má naložené na neho dozeraf, aspoň z otcových slov to vysvitalo, ktorý kázal správcu tak poslúchať ako seba, ostatní budú dozorcovi spojenci. On je vo vyhnanstve, šťastným mohol byť len doma; — doma? bodlo ho akosi pri srdci — tam je les, kde Janko Brúsik kosti složil, kto vyhasil ten mladý život? mlč svedomie! mohol sa nemiešať do vecí Julkových, nebyť zradcom jeho najtajnejších citov. — Tam je matka! o tú najmenšia starosť, však sa tá i tak mesačne zavdačí, či tu, či tam všetko jedno, len dudky sem! Tam je otec! ešte ani ten nesmel chybeť k úplnej predstave domova; otec mu je nepriateľom, vyhnal ho z rája pohodlnej bečinnosti a postavil pod dozorstvo zasmušilého správcu. Tam je — ach — Julka! v krásnej zahradke prídomovej, ona, ten najkrajší kvet, pre neho zasadený, ale za zahradou cmíter a v ňom nový hrob; — fažké myšlienky oputnaly dlhou cestou zmorené telo do tvrdého spánku.

Julko sa necítil dobre v Pešti, písareň a v nej nakopené knihy s jednotvarným obsahom „Soll-Haben“ sú príliš nemí spoločníci, v sklade nahromadené sklenice svojou prázdnotou nevelmi vábíu pôžitkom oddaného šuhaja, domácnosť Kramerova, utiahnutá sama

do seba a uspokojená šťastím domácim, neposkytuje Julkovi príťažlivosti, on má zrak obrátený von z domu.

Kramer pozoroval zasmušilosť Julkovu, pripojujúc to presadeniu mladého štepa do cudzej pôdy, vynaložil všetko k obveseleniu jeho; v prázdnych hodinách vodil ho a ukazoval mu novoty mesta, upozorňoval ho na rozdiel života mestského a dedinského, miešajúc medzi to naučovania v obor jeho siahajúce. Julka ani to nevyrazilo, veď práve tie mnohé nauky nezodpovedaly túžbam jeho. Počkaj! pomyslí si Kramer, keď nerozumieš mňa, porozumieš bližšieho sebe vo veku, mój pomocník Goldfinger je aj tak poriadny mladý človek, nie len že vo dne usilovne pracuje, ale aj noci k zväčšeniu svojho zárobku prítáča ku dňom; sveril Julka svojmu pomocníkovi, aby ten previedol, čo sa jemu nezdarilo.

Goldfinger, mladý pomocník v sklade pána Koreňa, vždy k úplnej spokojnosti svojho predstaveného prevádzal sverené mu úlohy, preto nie div, keď aj dôveru požíval. Na určenú hodinu ustanovil sa v písárni, a keď niekedy bledosť tváry svedčila o prebdelej noci, uvalil to na mnohé práce, ktoré mu v noci odpočinku nedajú. Kramer to rád uveril doložiac napomenutie: že po usilovnej dennej práci nočné namáhanie, kolko vrecku pridá, tolko zdraviu odníme: to všetko neprospeľo, vybledlá tvár stala sa mu neodlučiteľnou vlastnosťou.

Prameňom stáleho priateľstva je stálosť vnútorného súhlasu a základom súhlasu býva rovnosť smýšľania. Berúc toto do povahy a poznajúc smýšľanie Julkovo a Kramerov úsudok o Goldfingerovi predpovedali by sme nevydarenú missiu, kdežto skutočnosť protivu toho dosvedčila. Len týždeň minul od času oboznámenia sa oboch a Julko nepomýšľal viac na domov, privykol novému životu. Ako sa sbehla tá premena? Nie je všetko zlato, čo sa blyští.

„Práve prešla naša blondýnka!“ upozorňoval Goldfinger pri práci sediaceho mladého Koreňa.

„Či ozaj?“ zpytuje sa s vyjasnenou tvárou Julko.

„Ba videlo sa mi, že okom aj do skladu švihla, nezabudla od večera na nás.“

„Tak pôjdeme zase do divadla? hovorila, že takmer každý deň navštevuje divadlo, snád zase tam bude to milé stvorenie.“

„Probov. ť môžeme, ale aj pochybovať,“ preriekol Goldfinger, potutelný pohľad vrhnúc na Julka.

„Uvidíme!“

Večer navštívili divadlo, sadli si na sediská číslo 94 a 95 vopred Goldfingerom objednané, číslo 96 ostalo na čas prázdne. Darmo krútil Julko svojim sklom po celom divadle, blondýnky nebolo nikde, až pred samým započatím hry zjavila sa jej zlatá hlávka vo dverach, nôžky ju niesly k triumfujúcemu Julkovi a posadila sa na číslo 96.

Julko ešte nebol natolko obratným švihákom, žeby na vzdor všetkému lámaniu hlavy bol odrazu vynašiel primeranú prímluvu. Nebola to Julka, ale vznešená peštianska dáma, uštipkovanie v líce, čo Julko doma za predmluvu k dvoreniu používal, nebolo tu na mieste, preto len ostiechave žmurkal na sediacu pri ňom paničku. Panička nespozorovala mladého záletníka, zrak jej bol upútaný hrou, až keď zbadala, že je to večerjší mladý človek, oči od hry zabúdily niekedy aj v stranu Julkovu.

Na pokynutie Goldfingerovo ponúkol Julko svoje divadelné sklo krásnej paničke.

„Ďakujem Vám! jestli dovolíte?“ prevzala panička podávané sklo.

„Stojím Vám k službám, milost-slečno,“ rozvrávil sa Julko, „smiem sa zpýtať, ako sa vám páči dnešnie predstavenie?“

„Znamenite! naši herci dobre prevedú aj ten najnepodarenejší kus.“

„Vy máte pochvalu len pre hercov?“

„Len pre tých, viem, že sa herkyniam dosť pochvaly dostane od divákov mužského pohlavia a vidím, že ste aj vy naklonení k tomu.“

„Verte mi milost-slečno, že nevelmi pozorujem tie nabielené tváre.“

„A keby som sa zpýtala prečo?“

„Lahká odpoveď, všetky zastíni krásou moja krásna susedka.“

„Nepochlebujte!“ odvetí blondýnka jasťrive sa usmejúc.

„Žiadne pochlebovanie, pravdu hovorím“, bolby aj ďalej pokračoval, ale upozornený laktom Goldfingerovým, keď z blízkych sedísk začali zazerat na rušiteľa tichosti, prestal a zalúbeným výmluvným pohľadom dovršil svoje slová.

Medzi jednaniami mal príležitosť reč zaviesť o jednom a druhom, k vyznaniu ľúbosti zo strany Julkovej neprišlo len pre nepríhodnosť miesta.

„Po skončení predstavenia oddala blondýnka so zvyčajnou poklonou vypožičané sklo. Julkovi sa zdalo, akoby pri vracaní jedným prstom bola sa schválne dotkla jeho ruky; také experimenty v príhodný čas účinkujú, aj teraz účinkoval.“

„Chodíte každodenne do divadla?“ zpýtal sa pri odchode nový don Juan.

„Keď je príhodné počasie, radšej požívam večernú prechádzku v museálnej zahrade medzi 7. a 8. hodinou!“ odpovedala blondýnka a ztratila sa v zástupe.

Po divadelnej horúčosti dobre padne chladné pivo, dobre padlo aj našej kompanii „Orestes-Pylades“ v najnovšom vydaní.

„Pane Goldfinger, neznáte, kto môže byť tá blondýnka?“ zpytoval sa zvedavý Julko.

„Ktorá?“ robil sa nevedomým Goldfinger. „Či ste zabudli? tá, čo aj dnes v divadle pri nás sedela.“

„To krásne dievča myslíte! nemôžem Vám slúžiť, zdá sa mi však, že je z dobrého domu.“

„Vo všetkom s Vami súhlasím, keby mi to hlavu neprebíjalo, že som ju bez všetkého sprievodu už po druhý večer v divadle našiel. To som zkusil, že mladé dievčatá zvlášte večer bez svojej matky alebo inej staršej dámy nikam sa nepohnú, aby o svoju dobrú povest neprišli.“

„Vy ste už mnoho zkusili,“ dodal Goldfinger s úsmevom, „to poukazuje na vašu dospelosť a tak nebolo príčiny Vás postaviť pod dozorstvo zasmužilého správcu počtojeda. Na to Vás však musím upozorniť, že vo veľkom meste je v najlepšom kvete tá takrečená emancipácia, ak ste o nej už slyšali, prednejšie domy sú i v tomto ohľade pred-

nejšie, mladé dievčatá takýchto domov sú samostatné.“

„Možno,“ odvetí Julko, „ešte jednu otázku: či aj to prislúcha k emancipácii, aby sa také dievčatá s neznámym človekom hneď tak priateľsky shováraly?“

„Práve znak dobrej výchovy,“ odpovedal bez rozpakov Goldfinger, „váš zovňajšok jej prezdil vašu príslušnosť do vyšších kruhov, nepochybujem ani o tom, že ste sa jej zalúbil a znáte, že tam všetka etiketta prestáva.“

Julko dostal dve pivonie do líc; Goldfinger ich spozoroval, spokojný úsmev rozliat sa mu po tvári, už či následkom zapálenia Julkovho a či následkom excellentnej quality plzenského výrobku, nechcem rozhodovať.

Keby len celý deň záležal zo 7. a 8. hod. večernej, myslel si Julko, prisadnúc na druhý deň ráno k písaciemu stolku, ale tu sa mučiť. Čo má ten správca z mojej práce? dá mi písať, počtovať a potom všetko znovu sám robí; myslí si, že čím dial, tým väčšiu pozornosť vynaložím; ó pane Nemče! mýlite sa veľmi, neprišiel som do Pešti na to: aby som pri vašich knihách plesnivél, ani mamuška mi na to peniaze neposiela. Keby som len meno znal tej krásnej blondýnky, dnes sa jej opýtam. Či zasvätiť Goldfingera do tajnosti? pôjdem sám, galantné podniky samotnosť požadujú.

Na olovených kriedlach síce, ale predsa priletelo žiadané okamženie, čierne vlasy spotrebovaly jednoročnú úrodu kra ružového, novo orukavičované ruky tenkou paličkou švihaly povetrím, lavé obočie a nos roztisnuté monoklom dovršovali bezúhonnú veľkomestskú toalettu.

„Sluha ponížený!“ vytínil Julko poklonu v musealnej zahrade oproti idúcej blondýnke.

„Dobry večer!“ odpovedala blondýnka s úsmevom, avšak pretvarujúc prekvapenie.

„Ak Vám nebudem nemilým spoločníkom, s radosťou Vás sprevádzať budem,“ pokračoval Julko.

„Nech sa Vám líbi.“

„Či som dobre pochopil Vaše, pri včerajšej rozlúčke povedané slová?“

„Neviem sa viac na ne rozpamätat; prosím upamätajte ma,“ hodila blondýnka ľahostajne.

„Rozumiem tie, že sa ráčite prechádzať v príhodnom počasí medzi 7. a 8. večernou v tejto zahrade.“

„Ak som ich povedala, dobre ste si zachovali, ináč to nebolo nabídnutie, aby ste sa k večernej prechádzke aj Vy dostavili.“

„Ráčte odpustiť môj nemotorný výraz,“ naprával sa Julko, „nemal som v úmysle Vás uraziť, však mi odpustíte?“

„Odpustím,“ odpovedala, pohliadnuc svojím sivým očkom do očí Julkovych, „len prosím viac žiadne nárazky.“

„Nebol bych sa dal zväbiť k týmto slovám, keby som sa nechcel zbaviť niečoho, čo srdce moje veľmi tlačí.“

„Prosím len von s ním, možno žeby Vám to nejakú ťažkú nemoc zapríčiniť mohlo. Vidíte, mám spoluútrpnosť s Vami.“

„Či mi dovoľíte jedno úprimné slovo?“

„Ja úprimné slová rada slúcham v medziach slušnosti.“

„Mám Vám vyzradiť,“ zasekoval sa Julko.

„Nejaké štátne tajomstvo? to sa inam obráťte!“

„Prosím Vás,“ volal úpenlive Julko, „nerobte žarty z mojej úzkosti, mám Vám povedať, že Vás veľmi, ale veľmi ľúbim.“

„To je ozaj úprimnosť,“ vravela so smiechom, „po tak krátkej známosti, kde vlastne ani neviem, kto ste?“

„Som Julius Koreň, syn majiteľa sklárne v Marienke.“

„To ma teší, tak Vám už môžem povedať, že vo Vašich citech Vám rozkazovať nemôžem.“

„Prečo ma ženie do zúfalstva? povedzte mi, prosím Vás, či ma aj Vy rada máte?“ ostatnie slová šeptom vyslovil a siahal po jej bielej rúčke.

„Keď ste sa mi Vy predstavili,“ odpovedala mu neohládajúc sa, že Julko celkom inšie vyzvedieť chce, „musím sa Vám aj ja, volám sa Adela, myslím, že Vám je to na dnes dost. S Bohom!“ vyšmikla bielu rúčku z ruky Julkovej a zmizla očiam jeho.

Pozde sa zbadal, aby pozoroval, kam sa úskok uchýli, po Adele ani chýru ani slýchu, namrzený spechal domov.

Adela z dostaveníčka utekala čo jej nohy stačily do svojho bytu, vstúpiac bránou jedného domu v odľahlejšej čiaske Jozefova, ubierala sa dvorom k zadnej čiaske domu a tam na prvom poschodí kľúčikom dvere otvoriac, vstúpila do svojej chýžky. Goldfinger nemusel byť dobrý znalec pešťianskych pomerov, lebo vystrojenie celej chyže nezodpovedalo výrazu: „z prednejšieho domu.“ Náradie záležalo: z jednej postele u okna, pohovky a pred ňou postaveného stolíka, vókol neho dva stolce a blízko dvier postavenej skrine na šaty, viac ani básnická obrazotvornosť by nebola našla a každý kus iného druhu. Na posteli smetaný domáci oblek dosvedčoval alebo neporiadnosť, alebo spech pri večernom preobliekaní, rozhádzané na stolíku skleničky a škatulky vysvetlovaly pôvod tej Julkom obdivovanej pôvabnej bladosť. K malej hrbke na posteli rozložených šiat začala prikladať ešte vo dverach zbliekané svrchné rúcho, keď kroky pred prahom nedovolily jej v započatom pokračovať.

Bez predbežného klopania otvorily sa dvere a do chyže vstúpil — vyfintný Goldfinger, nesúc pod pazuchou poskladaný balík.

„Pekná Adela skoro sa vrátila z večernej prechádzky,“ prihovárал sa Goldfinger.

„Zdá sa, že je pánu Goldfingerovi nemilé, keď nemôže svojím kľúčikom moje dvere otvárať,“ odpovedala Adela vyčítave.

„Tú vyčítku som si nezaslúžil; čože ma poteší v tejto temnici, keď ju tvoje očka neosvecujú?“

„Už som naučená tvoje pochlebenstvá oceňovať. Kto je tomu na príčine, keď v takejto temnici bývať musím, kde je odpoveď, môj milý?“

„Nepriaznivé časy.“

„Boly aj dobré časy, pamätáš sa na lanský rok, keď som Kolosymu zlaté pierka z kriedla trhala a pánu Goldfingerovi prsty nimi pozlacovala?“

„Nezpomínaj toho nešťastníka, málo chýbalo, že sme aj my nesdelovali jeho residenciu vo Fertune a keď sa to nestalo, máš len mojím schopnostam ďakovať.“

„Mám ďakovať aj za ten strach, ktorý

som pretrpeť musela, kým som sa z klepca Goldfingerom nastrojeného vymotala?“

„Čo si máme trpčiť naše večernie hodiny! už sme raz spojení, keď nie cirkevnou prísaťou, ale rovným smýšľaním a spolu prevedenými skutkami. Nevyhadzuj mi na oči, ani sama nevieš, akú starosť o teba snášam. Včerajšej noci sa mi šťastie usmialo, vystalo z neho aj na krásne hodobabné šaty, čím sa teraz mojej Adelke vďačím,“ rozvinul pod pazuchou donesený balík a rozprestrel po stole jeho hodobabný obsah.

„Tak ma len rád vidíš Adolffko?“ šveholí Adela, okom obdivujúce krásnu látku a ramednom prítahujúce hlavu Goldfingerovu, aby polúbok pritisla na jeho ústa.

„Keby som ťa rád nemal, nevyhľadal by som ťa každý deň. A teraz keď sme už na pokoji, povedz že mi, prečo si sa tak rýchlo vrátila z dostaveníčka?“

„Tvoj ohnivý mladý pánik je toho príčina, ani som sa neponazdala, už vyrukoval s vyznaním lásky a to vieš, že čím väčší mi ženské obťažujeme mužským sblíženie sa k nám a k tomu nezabudneme pometávať košťalíky, ktoré vás zase len vábia, tým skôr môžeme víťaznú nohu položiť na vašu šiju,“ vysvetlovala Adela, pohládzajúc líca Adolffove.

„Začínaš byť nebezpečnou Adela, či aj mňa tak vodiš za košťalom?“ zpytoval sa s úsmevom Goldfinger.

„Všetko nebezpečie len od teba pochodí, to sú myšlienky prevzaté od teba, radšej obdivuj moju dobrú pamäť!“

„Tak som hrdý na svojho učedníka, len ďalej tak spôsobne, a sme svojho istí.“

„Bude to záležať od povahy patričného, možno, že ho trochu zmýlil môj náhly odchod a vábiace slová dobre neporozumel; aj ty musíš niečím prispieť k spoločnému dielu, aby ho dešperátne myšlienky nenapadly.“

„Všetku pilnosť vynaložím, ešte raz sa musíte síst, až ho privábiš do nového bytu, ktorý už mám na pohotove.“

„Budem mať nový byt Adolffko? či zase taký ako predošlého roku? preč pôjdem z tejto mizernej diery?“ jedným dúskom sa zpytovala Adela, a opovržlive merala svoje dosavadne bydlisko.

„Ešte krajší, ale už musím preč, práve je deväť hodín, možno, že sa mi podarí novým darom Adelu moju mócu prekvapíť. Dobrú noc!“ podal ruku Adele a šiel svojou cestou Adolf Goldfinger.

Julkovi sa nepáčilo chovanie Adelino, vtedy, keď bol na vrcholci svojho šťastia, už vypotil svoje vyznanie, ona mu povie svoje meno; prirodzene nasledovať malo alebo prijatie alebo odvrhnutie, ale tak bez všetkého poriadku zutekať?! Hodná by bola opovrzenia! Julka alebo iné robotnícke dievčence, pred ktorými s podobnými návrhy vystupoval, boli povolnejšie, a keď aj jedna-druhá odmrštila nabídnutú lásku, aspoň sa vyhovárala prísnyim otcom alebo matkou. Po malom rozmyslení prišiel Julko k tomu náhľadu, že je nie dobre nerozvážlive posudzovať, ako znely jej lúčivé slová? „na tom Vám musí byť na dnes dost!“ to je iné, je ešte nádeja. Vinu všetkého toho nesie nedôvera ku Goldfingerovi, tú dobrú dušu musí odpýtať?

„Jedon priestupok musíte mi odpustiť!“ prihovárал sa na druhý deň Julko Goldfingerovi.

„Aký priestupok?“ zpytuje sa so zdivením oslovený.

„Miesto toho,“ zповedá sa Julko, „aby som Vaše preukázané dobré služby dôverou bol odmeňoval, spravil som jeden krok v tajnosti.“

„To je celkom Vaša vec, nepišli ste do Pešti, aby ste pod mojím tûtorstvom stáli, myslím, že máte svobodu samostatne jednať.“

„O tom nenie ani reči, o iné sa jedná. Sľúbite mi, že mi odpustíte?“

„Odpustím, bárs aj nemám čo!“

„Moje, ako ste Vy pomenovali samostatné jednanie, zle mi vypálilo, potrebujem nevyhnutne Vašu priateľskú radu.“

„Čujme, o čom bude reč!“

„Naša blondýnka Adela, už znám jej meno, dala mi v divadle jemné pokynutie, že ma bude v museálnej zahrade očakávať; večera som sa dostavil; sišli sme sa a darmo, nechcem byť pokrytecom,“ vyznával so zapýrením Julko, „vyznal som jej lásku.“

„Vy ako vidím, ďalekopisnou rýchlosťou pokračujete na ceste ľúbostných výdobytkov,“ poznamenal s úsmevom Goldfinger.

„Sám som, ač pozde, zbadal prenáhľený krok, lebo milá Adela, hneď po vyznaní žiadala znať moje meno.“

„Prirodzene! znak to, že si Vás oblúbila.“

„Vďačne by som to za znak oblúbenia považoval, keby sa pri tom nebola posmešne usmiala.“

„Tak pozor, milý priateľu!“ naučal Goldfinger, „máte s jastrenou do činenia.“

„Odpustite pane Goldfinger moju nevedomosť, čo je to jastrena?“

„Jastrena je ženská, mužských kolkých len možno, za nosom vodiaca.“

„Nemožno, aby tie neviné sivé oči také úmysly zastieraly, zle ste sa na ňu prizreli,“ odvrával Julko, nechcejúc na seba uvaliť tú potupu, aby sa ženskej za nosom nechal vodíť!

„Majte si svoju mienku, ja tiež svoju podržím.“

„Neodsudzujte, kým Vám nedopoviem. Po obapolnom predstavení so slovami: „na tom Vám musí byť na dnes dost“ rozlúčila sa so mnou.“

„Na mňa je rad, aby som za odpustenie prosil,“ vravel k Julkovej mienke obrátený Goldfinger, „zo všetkého vidím, že je to živé, do života súce dievča, v mravnej povahe ešte nezkažené, ktoré s radosťou vyslyšalo vaše vyznanie — bol to smiech radostný a nie, ako ste zle porozumeli, posmešný; keď zvedavosť ženská ohľadom Vášho mena nasýtená bola, dostala prevahu prirodzená stydlivosť, a tá ju s Vami rozlúčila. Slová, ktoré Vám na rozlúčku povedala, sú veľmi lichotivým svedectvom pre Vás.“

„Tak som si to aj ja predstavoval,“ vykrikoľ Julko radostne, „teraz Vás prosím o radu, čo ďalej?“

„Na zlého radcu ste sa obrátili, myslíte, že každý Pešťan podobné dobrodružstvo prežiť musí? také šťastie je zriedkavé, ja sa z mojej strany ním pochváliť nemôžem.“

„Už mi len niečo poradíte!“ volal netrepežlivo Julko.

„Žiadnou radou Vám slúžiť nemôžem dľa toho príslovia: „nerozumný lekár, hotový kat,“ natahoval Julka Goldfinger.

„Prosím Vás, neopúšťajte ma; sám na seba odkázaný zase nejakú hlúposť vyvediem, a vtedy volím kulkú!“

„To je hrozný oheň! na ten pád Vám poradím, ale prosím moju radu vo všetkom nasledovať?“

„Prisahám, že tak urobím.“

„Hlavnie pravidlo je trpezlivosť. Pár dní počkať na nový prechádzkový večer, lebo viete, že lúbosť je náruživosť, ktorá za každú cenu chce byť uspokojená, a čím ďalej odťahujeme s uspokojením, tým väčšia ona rastie,“ takto vyslovil Goldfinger svoju radu, istý súc toho, že sa Adela láskou neumorí, tým skor Julko.

„Ako že prečkám tie dni?“ škrabal sa Julko za uchom, „čibý sa ten predpis nedal zmierniť?“

„Moja rada je nezmeniteľná, ostatne ak sa Vám líbi, spravujte sa podľa vlastnej hlavy.“

„Prijímam, prijímam so všetkým!“ uspokojil sa konečne Julko a podal svojmu druhovi pravicu.

V ten samý deň kráčal večierkom Goldfinger z dunajského pobrežia do vzdialeného Jozefova, Julkovi odoprel svoju spoločnosť, vyhovárajúc sa súrnymi domácimi prácami, a že mu je na spech, vidno z rýchlosti krokov jeho.

„Ako ma necháš vyčkávať!“ vítala Adela do jej izby vstupujúceho Goldfingera.

„Musíš vedieť, že nemôžem skôr zo skladu odísť, kým predpísaný čas neuplynie.“

„Pravdu reknúc, tak netrpezlivo som neočakávala teba, ako nové chýry, ktoré mi nesieš.“

„Chýr len jedon a to dobrý, vtáčik sedí na lepe.“

„Koreňa rozumieš?“

„Veď len nie nejakého japonského princa?“

„Už zase tá spurná reč Adolfsko!“

„Akoby nie! sama na to myslíš, na čo ja a predsa sa nevedomou robíš.“

„Dobre! len žiadne výčitky, rozprávaj čo vieš!“

„Heslom dňa je: čakať pár dní,“ začal Goldfinger svoju prednášku, „za ten čas úplne pripravím tvoj budúci byt, potom —“

„Čakať ďalej, však tak?“ pretrhla mu reč Adela.

„Čo sa ti robí?“ ak toto tvoje chovanie nemá základ v nejakej čuvovej nemoci, tak som pripravený, že ti Koreň hlavu pomútil.“

„Ďalej čo?“

„Natiahal by som iné struny, a tých hlas by Adelinmu uchu nelahodil,“ vetil Goldfinger uduseným hlasom a žiarlive pohliadol na Adelu.

„Z novej strany som poznala Adolfa,“ hovorila so smiechom, „on vie byť žiarlivý a žiarlivosť je — vraj — nerozumnosť, čibý som starodávnu známosť pre holobradého nováčka opustila?“

„Nerád vidím nečasné žarty pri vážnych veciach,“ pokračoval Goldfinger uchlácholený hladkaním Adeliným, „poslúchaj ďalej! zyskať musím tetku Rézu, a to ešte dnes, aby mala času svoju už lanského roku naštudovanú úlohu si sopakovať a k všeobecnej spokojnosti previesť, ona zase má predstavovať tvoju matku. V piatok večer vytiahneš z nového bytu, sprevádzaná vyobliekanou pani matkou do museálnej zahrady, tam bude aj Julko a to ostatnie — spieva sa známou nôtou.“

(Pokračovanie nasleduje.)

Návšteva.

Pod dnu, družičko, hybaj dnu!

Viď, mojej žienky nieto tu,

tej nieto doma; je tam za horami — —

tak vstúp, budeme jak dva prsty sami;

a ani zpät dnes nedôjde, nie veru:

bo hľad len vôkol na tie naše hory,

sú vnorené už skoro v mrku mori.

sín počerný čo obrus na temeni

jich každom až k podnožiam rozvesený, —

to prikruté už hviezdám na večeru,

na môj veru!

len obzri sa, hneď idú, hneď zasedať,

a pani Lada bude jim predsedáť,

tá, ktorejž deň porúča svit svoj v lice,

a po stranách zasadnú hviezd tisíce —
 bo výslužná už Lúna dochystala
 tam tably skvostné: rúče poskladala,
 kde jako patrí, náčinie ligotné,
 oj náčinie, čo meno majstra nosí
 toho, čo kul i Oriona kosy, —
 a po náčiní — ruky jej robotné
 priniesly hneď i kryštálové žbány,
 tam v bralách svätých v modrom vo vysoku
 naplnené prameňom mlieko-toku,
 čo mocný Herkul večne kalíš bráni. —
 i pokáľe už mokom ponaliala,
 bo šumí z nich a rosou dol sa cedi,
 no všetko, čo len treba, na stôl dala, —
 a čo prelietla chvíľka jak blesk krátka,
 nastolila i jedlo — ó pach vonný,
 jak vábive sa až sem ku mne kloní —
 na misé zlatej nebeské kuriatka . . .
 len siávik zaspieval, a žiadni zváči
 nerekli slova: ať sa ľúbi, páči —
 a všetko to už kolo stôlov sedí,
 a sediac . . . s chuťou k vonnej misé siahá
 a z pokálov po blahých dúškoch tahá, —
 a jak pracujú ústa, hrdlo, ruky,
 neustajne slávičie zvoní zvuky,
 a hladu, smádu nieto konce, miery — — —
 Nuž, až bude tam hore, po večeri,
 hybaj ty dnu: i my sa pobavíme,
 pokrmu blaha — láskou napojíme . . .
 . . . Nie! neprijde už dneská moja žena,
 i neboj sa! veruže marné ľaky!
 keď vonku noc — ha! — v mračná zahalená,
 len teraz vidím . . . ó že predsi, predsi
 už aspoň len raz nie sme doma všetci!
 Tma ako v rohu a ťažké oblaky,
 a moja žienka hrmavé sa bojí;
 o tomto čase už je na pokoji,
 a sničky zlaté ako včelky rojí
 a možno — o mne, však to sem nepatrí . . .
 Ó, jak sa ti to jasné oko jatrí
 a belie tvár tak nedostížne skvele
 pod tmavou rúškou noci! a rty vrele — —
 už z ďaleka ma zhrialy jejích plamy . . .
 Ó, vstúp, budeme jak dva prsty sami!
 Ó, pod, milenko! hybaj dnu!
 dnes mojej žienky nieto tu — —
 a bude objem, bozk nepretržený,
 kým ty si tu a nieto mojej ženy! . . .

A prosbe ucha naklonila;
 bo vnišla dnu, tá deva roztomilá.
 A mladú tvár odhaliac zvolna, zticha
 — jako keď šum vetierka v kroví vzdychá —
 svoj mhlitý závoj sňala, a u dveri
 ku lutne mojej na klin povasila,
 a bárs v ňu závoj ani nenderí
 predsa sa vetchá struna zobudila . . .
 Ó, jak je krásna — Oravienky víla!
 A ku mne sadla zrovna na lavičku.

Rumeň zajasal zrazu sa v jej líčku;
 a keď sa letkom zory pousmiala
 i pomkla stranou — lebo beda, beda,
 mne túžba smelá ďalej hovieť nedá —
 ružo-rtiky mi toto povedala:

„Vidím, žeš' sám a sám.
 A žienka tvoja kde? Nu neree, znám.
 Dnes nepriđe. A keďby predsa prišla?
 Nuž vtedy bych zas iste ja odišla,
 bo ty patríš jej, tvoj sľub vzala k blahu.
 Bolby to žart, stretnúť sa s ňou na prahu;
 ó, jakéby uprela divom oči,
 keď ženština jej zrazu v cestu kročí,
 neznáma, cudzia, čože ozaj chcela
 v jej obydlí, kým ona v diali dlela,
 neobyčajné, aby na návštevy,
 kým pani preč, chodily panie, devy . . .
 I rada by sa pýtať i nerada,
 bo dôveru, bo lásku v tebe skladá;
 a mohla by mňa, teba pouraziť.
 keď prerече, myšlienka nemá hrádze . . .
 i klopi oči, chladnosť duše hľadá,
 chce pochybnosť zpät sotiť, zareťaziť
 do skrýše tajnej; lež slabosť — nevládze,
 premohly ju rozpaky a nesnádze — —
 Dobre ju znám, je ženou bez úhony.
 A prečo je preč? Asnáď rozsobáš?
 Kás' nevrlosť mi z tvojích rečí zvoní . . .
 Ha! ty mňa ľúbiš, a ju nerád máš!?
 Odpovedaj! chcem vedieť hneď!“

A čo ťa do toho? to moja vec.
 Pre teba dosť, to vyzvedeť,
 že láska moja tvojou . . .

„Ba povedz!

ba vyjaviš mi bez odkladu,
 akú to kuješ v srdeci zradu
 oproti žene, ktorá miluje ťa
 jak oko dňa svit, rosu kvieťa;
 ba priznáš sa mi úprimne,
 že len ty sám si vo vine!
 A jak by nikdy nazpät tvoja žena:
 idem i ja v svoj závoj zahalená;
 i ja ťa zanechám,
 a buď si sám a sám! . . .“

A keď sa sverím takto lebo tak,
 lebo na lice lebo naopak;
 keď poviem, že som jej neverný:
 či neodsúdiš, že ver som nestály?
 a keď zas rečiem, že ľúbim vás obe
 i teba i ju v každej žitia dobe:
 či nezutekáš ty zas mojimi dvermi,
 bo žiarlivosť nedá vám spolu miesta? . . .
 (už s testinou zle snáša sa nevesta . . .)
 Nuž prosím, nesúr túto vec.

„Ba vypovedz, lneď vypovedz,
jináčej idem a viac nikdy, nikdy — —“

Nuž dobre, keď chceš — teda vezd:
ni jednej z vás ja neučím krivdy...
bárs krájam srdce (ó jak veľmi bolí,
keď krájam ho, bo na rovné chcem poly!)
Hej! ľúbim vás, nuž ľúbim rovno obe,
a takto ľubiť v každej budem dobe...
Si spokojná? Ó, nechod preč odo mňa;
keď žienky niet, ty aspoň buď prítomná!
Si spokojná?

„Nie!“ — Strašne v ušia znelo.
A prečo? povedz! Hach, chceš srdce celú!?
To nemožno, vidz — už je rozkrojené...
Vem polovic! a druhú nechaj žene — —

„Sem obe polovice!“ — A vyrvala.
(Ženo, ženičko — už si ty obstála!)

Však div divúci: — zpäť mi srdce dala,
nž srastnuté v jej rukách požehnaných.
„Nič nechcem, maj si —“ pri tom povedala.
a zhrnelo von v chmárach rozháranych

sta dokladom, že pravdu premluvila
a nikdy viac sa so mnou už nesbratí...
„To jej si daj, jej cele — bo jej patrí...“

A tebe čo? ó, čo!?

„Mne — tvoje čelo.“

Ha! čo chceš s ním? By si ho rozdrtila!?

„Abych naň — — čo ti žienka doposlala,
jej duše pozdrav, vrelý pobozkala...
Jejs' srdce dal, i nechže v ňom vývodí:
a miesto mne, kde myšlienka sa rodí...“

Nenie-li tak, muž-poet? —“ Zaplesala
a túhou žienky čelo pobozkala.

„Buď s Bohom! idem. Myšlienka sa rodí
len keď do srdca žienka semä hodí — —

I za to idem, žeš' ma volal du,
keď žienky tvojej nieto tu;
si nudný, tupý, skoro hlúpy ver mi!
Keď ona príde, prídem...“ A tresk dvermi.

Odišla. A ja sám zas. hrúza!
Žienka ďaleko, a — odišla Múza.

Hviezdoslav.

Sestra koketa.

Obrazy zo života.

(Pokračovanie.)

Jednotvárná je krajina, pokrytá rúskou
sňahu. Kam upreš oko, všade potkáva sa
s barvou nevinosti, ale i spánku. Žiadna
premena, žiadna pôvabnosť. A predsa i takýto
krajolik má svoje zvláštne krásy, ktorými
prevyšuje a vynáša sa nad krásy ostatných
častí roka. Je to zvlášte, keď ožiarená slnkom
frblieta sa v millionoch brillantov. Avšak tá
jednotvárnosť nudí oko, navyklé na rozmani-
tosť prírody. A menovite v také doby, keď
chumelica nesie sa krajom a husté chlpy sňahu
nesené vetrom udierajú v tvár cestovateľa.

A taká je tá dnešná pohoda, ktorá nebola
v stave odplášiť a do útulku teplej svetlice
primäť tamtych pocestných, ktorí rýchlo-
nohými koňmi na ľahkých sánočkách s vetrom
o závod letia. Kam jich vedie cesta? nemožno
domýšľať sa, že len k vóli zábave v takom
nečase vydali sa na pút? Mlčky sedia vedľa
seba, veď v tej chujave ani nemožno prerieť
slova. Zaodiati kožušinami, zaobalení zime a
vetru vzdorujúcim odevom, ledva že oči vidaf
z toho zakuklenia, nieto jich poznať. A predsa

z úpravy každý poznať môže, že na pravo
sedí ženská, na ľavo muž, trebárs i obom
hlavy pokrývajú sobolové kučmy.

Je to Eleonora s jej mladožením Izidorom, a účel jich cesty: najbližšia železničná
stanica, kam idú v ústrety Iréne.

O vlaku, s ktorým prísť mala, ešte ani
chýru a slychu, keď oni vnišli do čakalne.
Nedlho zatým avšak daný bol znak blížiaceho
sa rušňa; už počut pískanie, až ti v usach
zvučí, už ozýva sa hlas zvonca, už je tu.

Zastal. Z vlaku vystapuje podobne proti
zime dokonále ubratá ženská. Eleonora ide
jej v ústrety:

„Iréna drahá!“

„Eleonora!“

A ležaly si v náručí.

Izidor stojí po strane a skúmvým okom
hľadí na príslú. Ale čože, keď z tvári mimo
noštoka a naňho padlého blesku očí ničoho
nevidí. Ale postava je majestátna. Značne
vyššia od Eleonory. Ináče všetky ostatné

vňady ukryté sú drahocenným kožuchom zvedavému oku.

Eleonora predstavuje Iréne svojho mladoženícha. Iréna podáva mu svoju nežnú rúčku, a nový blesk oka trafil Izidora. Podivný to blesk, neutkvel len v tvári, v oku, ale silou mluny hlboko zasiahnuť, hlboko, až do srdca. Izidor nebol v stave ukryť dojem, aký ten blesk urobil na neho, a pozorovalo to i stráživé oko lásky.

Sadli do sán a opäť uháňali mlčky k domovu, lebo chujavica koniec urobila každej rozprave. Za to ale každý z nich zabýval sa vlastnými myšlienkami.

To, čo videla v jedinom okamžení Eleonora, vzbudilo v nej dosiaľ neznámy cit, ktorý pohrúženú v myšlienkach čím dial tým väčšou silou opanával. Bol to cit budiacej sa žiarlivosti. Beda tomu, v ktorého útrobach sa udomáčni. Koniec pokoju a večný zápas s nepoznanými preludami a trapnými dumami je jeho sprievodníkom, ktorému nemožno odolať.

Iréna žiaľila v duchu za zábavami, ktoré opustiť musela, a za to umienila si svojím spôsobom vymstiť sa na Lorke, ktorú za jedinú príčinu svojho zdanlivého nešťastia držala. Snula plány, ktoré jej mali pojsť tento zámer. To malo jej byť vynáhradou za utratené rozkoše, ale i príjemnou zábavou v osamelosti a opustenosti nenávidenej dediny.

Izidora zaujímala jediná zvedavosť. Chcel čím skôr poznať tú sestrou i otcem vychvalovanú krásavicu a porovnať ju s vyvolenou svojho srdca.

Došli domov. Otec srdečne uvítal prišlú dcéru, ktorá ponáhľala sa vysvobodiť sa z ťažkej zimnej úpravy. To už predtým urobila Eleonora i Izidor. A už teraz nasledovalo nové víťanie.

Jedon blesk oka Iréneho urobil dojem na Izidora, či div, keď teraz vidiac ju v úplnej kráse, na vidom oči zarazil sa a nespúšťal z nej zraku svojho? V prekvapení nepozoroval ani zmenu, aká stala sa s Eleonorou.

Zatiabho sa divnou chmárou jej jasné, ako blankyt nebeský oko; veď jeho zarazenie bolo novým, jej verne milujúce srdce hlboko raniacim šípom. Tak úzko jej bolo, taká

mdloba napádala ju, že napnúť musela všetky svoje sily, aby neklesla.

A ohnivé oko Irény pozorovalo veľmi dobre i dojem, ktorý urobila na Izidora, i to, čo dialo sa s Eleonorou, a nepochybovala už ani najmenej v jistotu svojho víťazstva.

Také bolo uvítanie Irénino v otcovskom dome a jej príchod zmenil dosavadnú šťastnú domácnosť úplne.

Pán Gedeon Ústupský mal veľikú radosť z dcéry svojej; veď ktorý otec netešil by sa, vidiac svoje dieťa krásne, milé? Zlarnosť dietok je chľubou rodičov; jich skvejúca sa krása a líubeznosť naplňuje jich oprávnenou hrdosťou.

Zavedený živý rozhovor vrátil Izidora samému sebe, želel v duchu okamžitú rozpačitosť, a moc zvyku bola mu na dobrej pomoci, že vymohol sa z tenát a bol opäť bývalým Izidorom.

Nie tak Eleonora. I ona síce točí sa v medzách slušnosti, ale dobrému pozorovateľovi neušly by boly mnohé známky, ktoré prezradzovaly jej vnútorný zápas. Brala účasť v rozhovore, časom preletel i úsmech jej tvárou, ale patrná bola pri všetkom nútenosť a jej celá napnutosť obrátená bola na skúmané pozorovanie bleskov, ktoré križovali sa medzi očami jej sestry a jej mladoženícha. Trapné sú to okamženia, a veľiká sila ducha je potrebná k tomu neprezradiť sa, ani najmenším slovíčkom nedať výrazu tým citom, ktoré lomujú nami. Vďaka výchove, skúsenosti a častému obcovaniu v kruhoch, v ktorých utajovanie vlastných citov je pravidlom, a len zachovávanie vonkajších foriem príkazom, darilo sa to Eleonore dosť dobre. Ale pokoj jej duše, ale rovnováha, ktorá ju dosiaľ blažila, pohrobená bola keď i nie na veky, ale na dlhé časy. Polutovania hodný je každý človek, ktorý sám v sebe nenachodí viac rovnováhu, a polutovania hodná bola i Eleonora.

Mínaly sa časy, ale pri Eleonore nepozorovať žiadon obrat k lepšiemu, jej líčka zbládly a celý výraz tváre prezradzoval chorobnosť duše. Nuž to je to šťastie, ktoré úfala dosiahnuť, privoliac žiadosti Izidorovej a dajúc mu slovo. Keď už teraz takto trpí,

čože bude nasledovať, keď spojená s ním bude? Nie, tento nesnesiteľný stav ju umorí, to cítila, to znala. Ale zase nemala ani najmenšieho dôkazu nevernosti Izidorevej. On akým predtým býval, i teraz je oproti nej, mimo tých niekoľkých, jej žiarlivosťou napnutým zrakom pochytnutých pozorov, nemohla ani najmenšie mu namietaf. Či konečne nemámila a neklamala sa sama? či všetky jej bóle neboly len preludy žiarlivej duše? či nekrívdila Izidorovi a tým sama sebe pripravovala útrapy? veď možno, že tie pri prvom sídetí sa s Irénou nápadné blesky očí byly len výrazom prekvapenia. A či je div, že nenazdajky vidiac takú krásavicu, akou bola Iréna, zarazí sa mladý, neblazirovaný muž, bez toho, žeby to mohlo mať vážnejšie následky? — Oh! čoby bola dala, keby mohla sa domakať jistoty? otvorene hovoriť s Izidorom? ani za celý svet. Veď by tým poskytla dôkaz, že pochybuje o jeho vernosti, no a to je obrázka neodpustiteľná; a potom, jestli myli sa, či by nestála pred ním ako vinník pred svojim prísnyim sudcom? Nie, to urobiť nemohla, nsmela. Znala síce, že Izidor Záplavský pri dokázanej úprimnosti svojej otvorene by hovoril s ňou, ale dať mu na vedomie, že je, a to na svoju vlastnú sestru žiarlivá, to nemohla urobiť.

Stávalo sa často, že Eleonora utahovala sa do samoty, aby tam voľný prúd dopriala myšlienkam svojim, ktoré pripravovaly jej síce veľiké bóle, ale poskytovaly jej i jediná útechu. Otcovi zdôveriť sa nemohla, on pre takéto pohyby srdca nemal pochopu.

Tak sedela v chyži svojej v jeden deň o samote, pohrúžená v nie najpríjemnejších myšlienkach, keď dnu vkročila Iréna.

„Čo znamená toto ustavičné zadumovanie, sestra Lorke! keď otvárajú sa ti brány budúceho štastia?“

Ako na zakázanom čine prísnyim učiteľom postihnutý šarvanec predesený vyznáva hriechy svoje, tak predesená bola i Eleonora prímluvou sestry svojej, akoby dopadnutá bola pri Bohu zná jakom zločine. Jej tvár zaliala sa odvyklým už rumencom a v očiach zjavila sa nepozorovane slza.

Mlčí, a tá mlčanlivosť výmluvnejšia je, nežli jak krásne reči. Veď je úprimná, skutočná, keď reči sú veľmi často veľmi vhodným zakrývadlom úprimnosti i skutočnosti, zvlášte v tých kruhoch, v ktorých pohyboval sa život týchto sestier.

„Nehovoriš? i tak dobre, ja i tak rozumiem!“

„A čo rozumieš?“ zpytuje sa predesená Eleonora.

„Tomu, čo ťa trápi a sužuje! Ale smutne, že ani ku mne nemáš dôvery, že ani len mne, svojej vlastnej, jedinej sestry nezveríš bóle svoje!“

„Aké bóle? čo ti mám sdôveriť? opravdu prekvapuješ ma rečiami svojimi, Irénka moja. Veď ja mám dost príčin a pohnútok rozmýšľať o svojej budúcnosti, tedy prirodzená vec, že to i robím, bez toho, žeby potrebné bolo i jiných núdiť mojimi myšlienkami!“

„No ako chceš, nech tak bude! Len mi je divno, že tie tvoje myšlienky o budúcnosti zapričínujú ti toliké bóle a neresti; zahánajú z tvári tvojej každý úsmech a lica tvoje miesto znakom radosti a štastia, ružovej barvy, zahájajú mramorovou bládnosťou. — Čo to všetko robí, to, odpusť Lorke úprimnosť moju, nie sú myšlienky o budúcnosti v novom manželstve, ale niečo celkom inšieho?“

„A čo by to bolo?“

„Poviem ti. Pochybuješ o vernosti svojho budúceho. Žiarlivosť ťa morí a sužuje. To je príčina tvojho oblubovania samoty!“

„A jestliby i tak bolo, čo potom? nesúvisí to s mojou budúcnosťou? myšlienky moje zaoberajú sa len s mojou budúcnosťou!“

„Mladšia som síce ako ty, a nepristane mi slúžiť ti radou. Ale vzdor mojej mladosti mám už dost skúsenosti, čerpanej z obcovania s mužskými, a menovite terajšími švihákmi, a vysloviť môžem, že „ktorá na vernosť mužov spolieha, tá stavia na piesku!“

„No odpusť, Irénka moja! ja nemám vonkoncom žiadnej príčiny pochybovať o vernosti Izidorevej, aspoň dosiaľ nedal mi k tomu žiadnej pohnútky.“

„Nuž a prečo že sa trápiš a sužuješ? Nemáš jistoty ani o protive? Tú si snadno nadobudnúť môžeš!“

„Myslíš? a jakým spôsobom?“

„Postav ho na príležitosť a uvidíš, či je láska jeho pevná a stála, alebo len každým vetrom pohybuje sa trstina!“

„Rozumiem! ale to odo mňa nežiadaš, Irénka moja; voľná ti je cesta, a ty tú príležitosť previesť môžeš i bez môjho pričinenia! Ja z mojej strany nechcem prechádzať sa ani najmenším proti útlosti a tomu sväzku, ktorý ma už teraz viaže s ním.“

„Ale tak nebudeš mať jistoty o jeho vernosti. Naposledy viazaný daným sľubom vstúpi s tebou do manželstva k vášmu obapolnému nešťastiu. On len preto, že chcel zadržat dané slovo, a ty, pozde presvedčiac sa o pravom stave vecí, niešť musíš opätovne trpké následky. Usmievaš sa nedôverive? ešte vždy pochybuješ. Dobré! ja na svoju päsť podujmem skúšku, a potom dľa výsledku rozhodni si sama.“

Eleonora neriekla viac ani slova. Iréna opustila ju tiež mlčky.

* * *

A Iréna zadržala slovo. Konala dobrovoľne podujatú úlohu s veľkou horlivosťou. A vedome i nevedome všetky obtáčajúce ju osobnosti ju v tom výdatne podporovali.

Starý pán Gedeon Ústupský v zime mával i ináčej najhoršie časy svojho neľahu; teraz mimoriadne nemoc s veľkou silou vystúpila, tak že zväčša v lôžku trávil dni, ba celé týždne. Nebral teda žiadneho podielu v rodinnom, obyčajne v salóne shromažďujúcom sa kruhu, na ktorom deň po dni účasť brali domáce dcéry a Izidor. Zriedkavou udalosťou bolo, keď nejaká návšteva prišla.

Ale nemoc otcova i ináčej účinkovala na rodinný kružok. A to opäť priaznive pre závery Irény. Otec v samote svojej často pohružený nie vo veľmi radostných a útechu poskytujúcich myšlienkach zo dňa na deň bol nevrlejší, netrpelivejší, a keď i nedával výrazu svojim pocitom, predsa Eleonora to veľmi dobre pozorovala. A žeby podľa možnosti síl svojich vytrhla ho z objatia trapných myšlienok, keď len mohla bola mu spoločnicou, vyprávajúce mu jedno druhé, aby na jiné, príjemnejšie predmety obrátila myseľ

jeho. Obyčajne sa jej to dobre darilo, a oko otcovo vyslovovalo jej mlčky, ale dost zreteľne povdačnosť svoju.

Tým stávalo sa, že Eleonora i vtedy, keď Izidor bavil sa v dome, často a dlho sedávala pri posteli otcovej. A Izidor s Irénou zase svojim spôsobom bavili sa v salóne, nikým neprekázaní ani vyrušovaní.

A to boli tie priaznivé chvíle, ktorým veľmi tešila sa slečna Iréna. A nemožno neuznať, že jej lahodné obcovanie, jej bystrotá ducha, pružnosť myšlienok, zvlášte ale milé korenie zábavy poskytujúci vtip, v spojení s krásou celej postavy a sprevádzané neodolateľnými bleskami ohňa plných očí i samému Izidorovi pripravovali veľmi milú zábavu. Preto ani on nezelel nápadným spôsobom častú neprítomnosť mladuchy svojej, ktorá už od prirodzenosti zdala sa byť určenou viac pre utrpenie nežli zábavu. Viac mlčanlivá nežli zhovorčivá; viac chladná a usedavá nemala ani desatinu tej živosti a pružnosti, ktorou Iréna vládla; jej snivé oko často ulietalo v daleké, nedostupné kraje, zapomínajúc na prítomnosť, keď naproti plné plameňov žhavých, možno že i záhubných, oko Irénino metalo blesky v najbližšom okolí svojom, a všetko, čo dostupné bolo požiaru, zapalovalo a k sebe púvalo.

Izidor neprehrešil sa síce ani tým najmenším proti tomu sväzku, ktorý viazal ho k Eleonore, a v obcovaní s Irénou s veľkou prísnosťou šetril a zachovával tie hranice, ktoré mu určovali jestvujúce pomery. To držal za svätú svoju povinnosť tak oproti svojej mladuche, ako i sebe samému. V ohľadoch, ktoré dotýkali sa viac menej jeho cti a dobrého mena, bol až výstupne prísny a neskľomný sudca. Žiaľ, že táto jeho prísnosť vzťahovala sa viac na vonkajšie formy a mravy, nežli na vnútorného človeka. Lebo nie všetko, čo dialo sa v jeho útrobach; nie všetko, za čo viedlo boj a zápas, tak s rozumom ako i svedomím, srdce stálo v súzvuku s jeho domnelou „povinnosťou a dobrému menu“ slúžiacou prísnosťou.

Viacročný život vo veľkom meste, kde Iréna točila sa neprestajne v kruhoch „vysokiej,“ zvlášte vo formách obcovania veľmi ľubujúcej

si spoločnosti, zbystril jej um tak v poznávaní ľudských slabostí a vlastností, ako i vo vykorisťovaní týchto v svoj prospech.

Izidorova mladucha, Eleonora, každý uzná, nie veľmi opatrne pokračovala, keď svojho mladoženiča nechávala častejšie v spoločnosti veľmi nebezpečnej sestry svojej. Ale v tomto okamžení viac jej na srdci ležala nedôživnosť otcova, nežli jej vlastné šťastie. Tomuto nemohla takmer ani myšlienkou slúžiť, keď ako jej celá bytnosť, tak i jej myšlienky zaujaté boli výlučne opaterou a starostlivosťou o svojho drahého otca.

Blížil sa už deň, v ktorý odbývať sa mala svadba. Ale o tejto už v dome pána Gedeona Ústupského nikto ani nehovoril. Pán Gedeon mal sám so sebou mnoho do činenia, nežli žeby myslel ešte i o jiných. On nikdy nebol navyknul starať sa o jiných, trebárs i najbližších mu členov rodiny. Majetok, ktorý bez dlhov zanechá, a ktorý jeho dvom dcéram po jeho smrti zostane, poisťuje jim bezstarostnú budúcnosť, čo ďalej, a ako si ustroja túto budúcnosť, to už nebolo ani najmenšou starosťou pre neho. A ačpráve vrúne a úprimne miloval dietky svoje, a trebárs by i rád bol videl dcéru svoju Eleonoru vydatú za Izidorom, pohrúžený na trapné lúžko ani nenaliehal na to, ba takmer povdačný bol i ostatným za to, že mu to ani nepripomínali. Inšie by bolo, keby bol zdravý, ale teraz ztratit Eleonoru, znamenalo ztratit opatrovkyňu, tešiteľku, drahú spoločnicu. Iréna nemala sa nijako k tomu. Prešiel i celý týdeň, čo ani nevkróčila do chyže nemocného otca. Nemala k tomu takmer ani času. Po veľkomestsky pozde vstávala, do poľudnia nebola s ustrojením sa hotová, a keď nie k obedu, tak obyčajne hneď po obede prichodil Izidor, a v zábave s ním minul sa tak rýchle a strmo ostatok dňa, že nebolo kedy myslieť na otca. A pri tom znala dobre, že čo sa dotýka „opatrovania nemocných,“ nemá ani vlohy, ale ani nevyrovná sa Eleonore. Rada teda prepúšťala tejto tú úlohu.

Ponevác ale i Izidor nesúril a nenaliehal, ako v časech hneď po oddavkách, na skorú svadbu, tak mlčky ubiehaly časy, až konečne prišiel i deň, v ktorý ona mala byť slávená.

„Dcéra moja!“ prerече pár Gedeon k Eleonore. „ak sa nemýlim, dnes je Troch kráľov!“

„Tak je, drahý otec môj!“

„A vidíš, tej noci neprišiel sen na oko moje, i tak som rozmýšľal, rozmýšľal, až som zabudol celkom na svoju nemoc. A tu v myšli mojej zjavila sa rozpomienka, že však ten týdeň po Troch kráľoch má byť tvoj sobáš s Izidorom! tedy o týdeň. Nuž ako že ste? či robíte prípravu? a čo Izidor? veď s tým ani hovoriť nemôžem, keď i kukne do mojej izby, hneď ma opúšťa. Pravda, že som ja veľmi zlý, a často mrzutý zabavovateľ, ktorému nieje veľmi nepríjemná samota. Vynímajúc teba, dcéra moja drahá, rád som, keď nemám jiných návštev!“

„Nuž a Irénka?“

„I ona je moja dcéra, pravda, ale — no nehovorme o tom, radšej mi vyprávaj, ako to s tou tvojou svadbou vyzerá? Bude o týdeň?“

Eleonora mlčí.

„Čo je to? ty mlčíš?“

„Ach, otecko drahý! ktožeby teraz na svadby myslel, keď ty nemocný si! Ani Izidor nehovorí, a ja tiež mlčím. Nuž tak na budúci týdeň z tej svadby nič nebude, a nebude dotedy, kým ty nevyzdravieš!“

„To ma teší, že mi chceš dopriať, aby som sa s vami tešil a radowať mohol. Ale čo k tomu hovorí Izidor? či on súhlasí s odročením?“

„Veď ti hovorím, že sme o tom ani nerozprávali. On je tak šetrný, útlocitný, že teraz vidiač teba nemocného, ani nezpomína náš sobáš. Veď on dobre zná, že teraz nemôže, ba nesmie ma odviesť z otcovského domu!“

„No dakujem mu za tú šetrnosť. Povedz mu to, a popros ho i v mojom mene, aby i on zo svojej strany privolil na odročenie sobášu aspoň do jari. Ufám, že dotedy zotavím sa z Božej milosti natolko, že na vašej svadbe ešte i ja starý zakrepčím si!“

Po malej chvíli, cez ktorú pán Gedeon mlčal, ujal sa opäť slova:

„No a Irénka neželie už tak veľmi ako z počiatku za veľkým mestom a za zábavami? Ak by to ešte dosiaľ tak bolo, tak ju najlepšie bude vypraviť nazpät, nech si tam

žije, nech sa tam zabáva. Keď už teraz, kým si ty doma, a Izidor každodenným hosťom, nevie navyknúť na našu dedinskú samotu, čože bude potom, keď ty s Izidorom odídeš a ona ostane so mnou, chúlостivým starcom, o samote? — Nie! ja nerád vidím kyslé tváre, preto nech ide radšej teraz nazad, akby ju potom mal vysielat.“

„Mne sa tak zdá, že sa už smerila s tujajším životom, aspoň teraz nerozpráva tak mnoho o tých lesklých veľkomestských zábavách, ba ani nevzdychá už tak mnoho, ako z počiatku, za tetku.“

„Tým lepšie pre nás i pre ňu. — Alebo vieš čo, Eleonorka moja, pošli mi sem Izidora, príď i ty s ním, z ohľadu tej vašej svadby dovedieme vec hneď na čisto. Tak to bude najlepšie. Lebo jistota to je to jediné, čo človeka uspokojuje! Choď a pridite skoro. Tu je?“

Hovoria znalci, že zalúbencov hneď na prvý pohľad poznať, to jest na pohľad ten, ktorý jeden na druhého z nich obráta. Či je tomu tak, ja neznám, ale keď to znalci v tomto obore hovoria, nuž vari majú pravdu.

A ten pohľad, ktorým utkvel zrak Izidorov na Iréne, tak plný, tak túžbu prezradzujúci, bezpochyby bol tým zradným pohľadom, z ktorého bolo možno čítať všetky tajnosti jeho srdca. Ale i Irénin zrak nebol ani o mačny mak vlažnejším, chladnejším, a keď i ináč živý rozhovor zasekával sa časom, tie pohľady boli dosť výmluvné a nepotrebovaly žiadnych jiných tlumačov. To čo jazyk vyslovil sa zpieral, jasne, ba kriklave hovorily oči: to, čomu zpieral sa um, prezradzoval blesk oka.

Práve také okamženie mlčanlivosti bolo nastúpilo, keď do salónu vkročila Eleonora a jedným jediným pozorom svojho snivého oka zachytila vzájomné pohľady sestry i mladého snivého svojho. Pociťovala bolesť v srdci a rumeň preletel jej tvárou, ale to všetko stalo sa v okamihu, nepozorovane; a že do oka tlačily sa násilne slzy, to mohlo byť i z príčiny ťažkej nemoce otcovej. V okamžení zvládala premôcť chcejúce ju city, i jala sa hovoriť:

„Odpusť, drahá Irénka, že prichodím odvieť ti spoločníka. Ale drahý otec žiada a prosí o návštevu Izidorovu, chcejúc s ním čosi hovoriť!“

„Nemám žiadneho práva na výlučnosť spoločnosti Izidorovej. Len tebe, drahá sestra Lorka, zaviazaná som povdačnosťou, keď niekedy i ja smiem sa tešit zo zábavy, ktorú poskytuje shovor s bystroumým a vtipným Izidorom!“ odvetila Iréna.

„Primnoho komplimentov, drahá Irénka: nerobím ani najmenšie nároky na bystroumnosť a vtipnosť, ktorými bohužiaľ nie som bohato nadaný. Či to asnaď má byť ozvena ironie?“

„Uchovaj Bôh! hovorila som úprimne, tak ako myslím! Či ty Lorka nesúhlasíš asnaď v tomto ohľade so mnou?“ opytuje sa mlčiacej sestry Iréna.

„I kebych nesúhlasil, nezmenilo by to praničoho na tvojom výroku. Medzitým nepochybujem ani najmenej o tebou pripomenutých vlohách Izidorových, a srdečne želim, že prítomne ťažká nemoc drahého otca prekáža mi, žebych i ja byť mohla účastnou tých zábav. — Ale jestliže dovolíš, drahá Irénka, Izidor bude tak laskavý, že ma doprevadí k dobrému otcovi!“

Izidor ponúknul Eleonore rameno, nie skôr, len keď pozrel na Irénu okom plným lútosti nad pretrhnutou zábavou.

„Len prosím nenehajte ma dlho o samote!“ sprevádzajúc hovorila Iréna, „lebo znáte, že sa nudím. Ufala som, že kým Izidor bude u otca, ty Lorka ostaneš so mnou!“

„Nebadeš dlho v samote. Ja aspoň tak, myslím, že o krátku chvíľku vrátíme sa zpät!“

Iréna ostala sama.

„Zrak jeho prezradzuje mi lúboť jeho. Ústa mlčia, ale oko je výmluvné. Každý pohyb, každý ťah jeho tvári hovorí mi: „Lúbim ťa!“ A čo mi z lásky jeho? veď je on pre mňa ztratený! Ztratený? a prečo ztratený? ešte nenie všetko ztratené. Ešte knaz nepožehnal manželskému sväzku, ešte je vždy možné rozlúčenie. — A to dosiahnuť je možnou úlohou. Áno, to chcem, to sa stať musí. A či je to niečo nectného? Sveril sa s Lorkou, kým neznal mňa; myslel že je to láska u neho

k nej, a to bol mam; lebo ako poznal mňa, ku mne zahorel láskou. A či ho ja milujem? lebo len z lahkomyslnej svevôle pretrhať sväzok, ktorý jich spojuje, to nechcem, nesmiem urobiť. Ja opravdu neviem, či ho milujem. V mojom živote bola som už mnohokrát presvedčená, že som hneď do toho hneď do jineho zalúbená. A verila som pevne v moc a pevnosť mojej lásky. Sotvy ale zjavil sa mi jiný, a hľa srdce moje zase tak zahorelo k nemu, ako tam k tomu. A opätovalo sa to často a mnohokrát. Či sa mi nedeje tak i s Izidorom? — Kto mi to povie? Že má veľký vliv na mňa, je jistá vec, veď len on bol v stave smieriť ma s dedinským životom; len obcovanie, a daka Bohu, časté obcovanie s ním uvodí v zapomenutie veľmesto i s jeho všetkými zábavami a švihákami! — veď ma núdenie ide umoriť, jestli že len jedon jedinký deň nepríde! — A to všetko nemaly by byť znaky opravdivej lásky? No, kedby i vskutku toto všetko neboly dostatočné znaky pravej

lásky, tak jedon je, aký som dosial pri žiadanom dosavádnom domnelom zalúbení nepocítila, a to je: horúca, vrelá, nekonečná túžba, domáhajúca sa získania srdca Izidorovho! — Nebezpečno je zahrávať sa s ohňom. Na próbu som chcela postaviť vernosť Izidorovu, zo samopaše mienila som lásku jeho odvrátiť od sestry a sebe pojistiť, a teraz popálila som si krydla tak, ako motýľok obletujúci okolo žiarlivého plameňa lampy. Aký to všetko vezme koniec? — Eleonora má jeho slovo, ja srdce. Kto upustí? kto odstúpi? — Ufám, že mi nebude ťažko Lorkinu žiarlivosť vzbudiť, ktorá ju k tomu dovedie, že sama dobrovolne oslobodí Izidora od daného slubu. Presvedčiť ju o zklamanej láske nebude ťažko, a ostatné príde samo sebou!

Škoda, že ďalší monolog slečny Irény pretrhnutý bol návratom Izidorovým. Eleonora nesprevádzala ho späť, ale ostala pri otcovi, ktorý dlhším a i živším rozhovorom značne unavený bol.

(Pokračovanie nasleduje.)

Guslar.

Hercegovinou guslar blúdi,
Spieva u prahov dobrých ľudí;
Guslar je slepý, malý syn
Vždy pri ňom, jako jeho stin.

Z úskalia Turek povyskočí,
Nad hlavou ťažký handžár točí:
Valí sa synka mladá krev,
Lež nehasí Turka hnev:

„Sem gusle!“ Gusle o skalinu
Udre a hodí v rozsadlinu —
Zjačaly bóľne — desný spev
Nezhasí Turka lúty hnev:

„Sem novce!“ Novce Turek v ruku,
K tomu ječermu, pojas, struku,
A z hlavy chomáč šediny,
Tak zmizol v temné skaliny.

A čo mu nechal? V starej hrudi
Pieseň — ach tá sa búrno zprúdi,
Pomstou zapáli celý kraj,
Bože! Tú pieseň požehnaj!

Jedla.

Hoj, vítaj jedla moja vonná!
Jak si mi strojná, bezúhonná —
Dych tvoj, to balzam prsiam chorým,
Jedlica-sestrica,
Ja bratskou láskou k tebe horím.

Hoj, vidaval som pyšné palmy,
U nŕh jim more pelo žalmy,
Cypressa v ňom sa zrkadlila:

Jedlicu-sestricu
Zo srdienka nevyvábila.

Mrká. Bolí ma biedna hlava,
Nádeja bladne — oklamáva...
Radosť vymrela, srdce pusté,
Jedlica-sestrica,
Rozšír nado mnou vetvy husté!

Vojanský.

Ukradený prsteň.

Poviedka z pohronských lesov.

Napísal Ant. E. Timko.

I.

Na ducha priateľa prírody hlboký dojem činia naše velebné, večnozelené, ambrovú vôňu zo seba vydychujúce pohronské lesy, hory a dúbavy, tieto chrámy malebnej prírody, s ktorými tak štedre obdaril Bôh ten kraj, ktorý od tisíce liet svojou kolískou nazýva tichý, pracovitý a spevavý Slovák.

Ó! ty drahá rodnia dolinôčka moja! Kde naberem slov a okrašľujúcej barvy, abych ťa vylíčiť mohol v úplnej pôvabe, ktorú pri spatrení ťa poskytuješ duchu môjmu? Pero moje je slabé, štetec môj a barvy mlkve, ruka moja to napísať nedovedie, čo duch cíti, lebo to sú pocity tak velebné a hlboké, že žiadnu farbu nedajú sa dostatočne vylíčiť.

Večne milá zostaneš mi rodná dolinôčka moja a večne rád mám ten bodrý, spevavý ľud, ktorý v tebe býva, bárs i tepaný nepr jným osudom chudoby, biedy a macoštvom prírody samej.

Poďte, milí rodáci, zavediem vás do rodnej dolinôčky mojej na šumné Pohronie, ta, kde bere svoj pôvod mohutný Hron, v hustých smrekovo-jedlinových prahorách, nohou cestovateľovou len zriedka, ba skoro nikdy, a nohou odvážlivého lovca za stopou diviny častejšie navštevovaných. Nakuknime ťa, do malej podhorskej dedinôčky, zokol obkolesenej vysokým lesom, jejž obyvatelia nemajú žiadneho iného výhľadu, okrem výhľadu do hviezdinatej modrej oblohy. Domnievali by ste sa, že je to tu zakliaty, pustý kraj, že je tu žalár pre živého človeka, v ktorom on na duchu otupeť musí a stáva sa polodivým. Ale nenie tomu tak: čo je rybe prúd čerstvej vody, tým je horalovi pohronskému „hora,“ on len v lese svobodne dýcha, on len v ňom vie žiť, on v lese rodiať sa a umierať, len v ňom cíti sa dobre.

Uprostred tejto malej dedinky Vidrovej vypínalo sa nád nízke šindelové strechy nevela domkov vkusné, úhladné a romantikou bohate ozdobené stavisko. Z prvého pohľadu naň, vidiac na prúceli jeho obrovských roz-

merov jelenie parohy, poznať sa dalo, že je to myslivna, byt lesného. Tak bolo. Od viac rokov obýval myslivnu túto driečny a statočnosťou svojou ďaleko známy a rozchýrený lesník, neohrozený lovec: Ondrej Javorinský, nadlesný komorských erárnych lesov. Bol on pädesiatnik, muž otužilého zrastu, vlivom povetria upálenej tváre, mohutne zarastený. Z jeho bystrého a príjemného oka zrkadlila sa dobrota a mäkkosť srdca. Majúc podriadených viacero lesných, horárov a hájnikov, tak tiež mnoho sto oberučných, sviežich, pracovitých a podivnou otuželosťou obdarených drevotárov a pltiarov, staral sa bedlive o dobrobyt všetkých tak neunavene, že vyzískal si od nich jednoduché sice, ale velavýznamné meno: „náš otec!“ A na toto pomenovanie bo! Javorinský o mnoho hrdsí, nežli na všetky svoje úradnícke názvy a titule. On tak dôsledne vedel sa starať o dobrobyt, poriadok a živnosť ľudu sebe podriadeného, že bieda a núdza nemala prístupu do malej dedinky za celý čas jeho úradovania.

Javorinskému stála po boku jeho rozšafná manželka Maria. Všetky chvalitebné vlastnosti dobrej ženy, usilovnej hospodiny, bedlivej matky boli v nej sústrednené. Nebolo teda divu, že z ohľadu dobremajúcnosti stal sa Javorinský účinnivosťou svojej manželky zámožným; z ohľadu ale svojich dvoch dieťok pozhnaným a spokojným otcem.

Starší syn Gustáv už od niekoľkých rokov nebol v dome rodičovskom. Oddajúc sa stavu svojho otca, zastával už dnes úrad polesného, ďaleko od rodného kraja svojho, v susednej Haliči na panstve kniežaťa Czartoryského, a pri svojej vedomosti a zručnosti mal výhľad na najvyšší stupeň hodnosti lesníckych úradov.

Mladšia dcéra Milka bola dosiaľ v milom rodinnom kruhu; miláček to otcov a dobrá pomocnica matke svojej pri všetkých hospodárskych prácach.

Milka bola mladá, ešte nemala ani úplných sedemnášť rokov, zvláštny zjav v tejto lesnej pustote. Bola blondýnka, štíhle narastená,

modrých očí, štebetavá, čo plachá srnka hrdo si vykračujúca a veselá. Činiac dobrý rozdiel medzi pannami, nám vzdychky väčšmi líbi sa zkrutá ruža v trní, nežli uvädla kytka v okne veľkopanských palácov. Milka bola podobná ukrytej, nepoznanej ruži v lese. Tým krásnejšie v prostote svojej kvitla a voňala. Že Milku, túto ružičku hôrnu, niekedy svojou voláť bude, tešil sa mladý poľný Štefan Lukovský, lebo devu túto vášnive si zalúbil, a i on zo strany Milky dostával patrne dôkazy lásky a ľúbosti. Ale mladé, jediné dieťa svoje nechceli rodičia ešte z domu dať. Milenci museli na seba ešte jeden ročik počkať. Medzitým plynuly blažené dni ľúbosti jejich a žiadna prekážka nekalila jim drabý pomer srdca. Lukovský z blízkej dediny, kde službu poľného zastával, dochádzal často ku nadlesným a bol tu od nich čo budúci zat milovaný a ctený.

Bolo to istého letného dňa, keď už za včas rána sedel nadlesný Javorinský vo svojej písárni, zamestnaný úradnou prácou, a jako sa poznať dalo, napriek svojmu vždy príjemnému vzostreniu neobyčajného rozmaru. Bol omrzlý; a keď mu neskôr dľa obyčaje Milka raňajky doniesla, zamorený do práce, zabudnul jej odvetiť za blahoželanie dobrého rána. Milka zvedave popáčila na otca a nevedela si jeho omrzlosť vysvetliť.

„Lumpák naničhodný!“ zvolal obráťac sa ku dcére. „Ha! to si ty, dcéra moja?“ zvolal premeniac ťahy obyčaje k nenútenému úsmevu, „myslel som, Miluška, že adjunkt dnuká vkročil?“

„Stojí tam von u dverí!“ riekla Milka, podávajúc otcovi šialočku s raňajkami.

„Povedz, dieťa moje, aby vstúpil dnu, až sa naraňajkujem,“ prehovoril nadlesný a pozíval teplý nápoj.

„I žid Mojžiš čaká v kuchyni!“ pripomenula Milka.

„Ten nech počká, až ho zavolám!“

Po raňajkách sobrala Milka zo stola náradie a opustila písáreň otcovu. Hneď za ňou vstúpil do písárne chatrne odetý, vycivený, chudý, červeného oblyčaja a vlasov mladík. Pokloniac sa hlboko, zastal si u dverí.

„Chrastina!“ oslovil ho nadlesný, „musím vám sdeliť, a to k veľkej mojej žalosti nad sklamanými nádejami, ktoré skladal som vo vašej zručnosti, že ste od dnešního dňa nie viacej lesným adjunktom u môjho boku, ale pre viaceré priestupky, ktorých ste sa z ľahkomyselnosti dopustili, ste zo služby prepustený!“

Mládenec zklopil oči do zeme.

„Lutoj m, Chrastina, vašich výborných schopností k lesníckemu stavu; pri poriadnom držaní mohli ste to vyniesť dosť vysoko!“

„Pane nadlesný!“ rečie Chrastina, „ráčte mi povedať, kto chce ma tu zbaviť chleba?“

„Nedomýšľajte sa, že snáď ja? Žid Mojžiš z Potrundženého zastihnutý bol viackrát pri podludnom predaji divočiny v meste. Obráťac na seba pozornosť lesníckych sriadencov, bol pri podludníctve chytený a pred súd pohnaný. Tu žid, bojací sa o svoju kožu, že — nuž ale načo mám vám to hovoriť, o čom vy dobre viete?“

Tvár adjunktova sa zmenila, oko sypalo plameň, päť jeho uzavrela sa krčovite k pomste.

„Strašne pomstím sa na tom kujonovi!“ zvolal mladík, „on a nik iný nenie príčinou môjho úpadku, mojej haňby. On podvrátil moju vernosť k stavu môjmu, on nahovoril ma k pytláčeniu a odstrelivaniu srn, zajacov, tetřovov a kuroptiev z hájenstva vášho, a podával mi za odvedenú mu zverinu len mizerný, nepatrný peniaz . . .!“

„Chrastino,“ riekol na to nadlesný, podávajúc mu niekoľko zlatých, „vyrovnajte sa vy s Mojžišom jako chcete, do toho lesnému úradu celkom nič. Vysvedčenie zo služby vám dať nemôžem, vypadlo by nedobre, a načo by vám aj bolo. Dávam vám pár zlatých cestovného z lásky, hľadajte si živnosť inde! S Bohom, Chrastino! Napravte sa! Môžte odísť!“

S ťažkým srdcom opustil mladík písáreň nadlesného. Na tvári jeho planul ranenec studu a hnevu, z očí jeho ale každý by bol vyčítal hlbokú pomstyžadosť. Zmizol z myslivne pádnymi krokmi.

Do pisárne vstúpil shrbený, v otrhaných šatach zahalený, pravý obraz dedinského podľudníka, žid Mojžiš. S hlbokou poklonou predstavil sa pred Javorinského.

„Mojžiš!“ hrozilac sa prstom privítal ho nadlesný, „viete vy čo to znamená, keď sa ja nekomu zahrozím?“

„Prosím ano! phane Obrferšter!“ knísajúc sa riekol shrbený žid.

„Dal som vás zavolať, aby vám prečítal výrok slavného súdu, za priestupok podľudníctva v mojom revíre. Pokutovaný ste na tristo zlatých, ktoré zložiť musíte, a krem toho kraj tento hneď opustíte . . .!“

„Jaj, vaj! prosím phane Obrferštr!“

„Čo mňa do vášho jajčania! Opakujem poslednýkrát, platte hotovými, a potom na veky opustíte túto dolinu. Tu sa viac neopovázte ukázať. Shliadnu-li vás tu šúľať sa po domoch za kozkami, pošlem na vás Medveďa a Fajtíka. Znáte ich? Beda vašim shrbeným kostiam, jestli jim do hrsti upadnete!“

„Phane Obrferšter! ja sú chudobný jedon žid, mám chorú ženy a 6 deti hladní, kde ja naberal pheňazi? Aj vaj, aj vaj! Nech majú milosrdenstvo!“

„U Boha je milosrdenstvo! Lesník nesmie mať nikdy útrpnosť a milosrdenstvo nad pytlákmi, zlodziejmi, kradošmi zveriny a jejích pomocníkmi. Dám vám sobrat všetek majetok, kým nesložíte pokutu!“

„Aj vaj! moje ženy, moje deti somrú od hlad!“ jajčal žid.

„Bol by blázon, kto by vám to veril? Od tých pár liet, čo ste sa usadili v Potrudženom, doniesli ste na mizinu pár rodín. Mojžiš! budete platiť hneď? Nie?“

„Ja nemajú pheňize!“

„Pošlem tam k vám Medveďa a Fajtíka!“

„Pre Boh!“ zvolal žid, „moje ženy, moje deti výndu z rozum!“

„Nebude vás žiadna škoda!“ preriekol nadlesný, „idem pokračovať bezohľadne!“

„Budu prosil phána Obrferštra, nedajú bantovať moje ženy, moji deti . . .“ a poškrabal sa uchom.

„Však vy najdete peniaze! Za zverinu nám ukradnutú ste päťnasobne tolko utržili. Platíte? Medveď a Fajtík sú na dvore!“

Žid sa konečne presvedčil, že nadlesný nežartuje. Volky nevolky siahol rukou na kabát, potom na vestu. Za jej futrom prišitú mal veľkú záplatu. Zpoza nej vytiahol zamastený uzol. Vyčítal na stôl sto zlatých, s plačom a s trasúcimi sa rukami.

„Bude to dosť, som chudobný človek!“

„Tristo!“ hrmel nadlesný a dupnul nohou.

Žid odčítal ešte jedon sto a opäť opýtal sa či už dosť.

Nadlesný zodvihol päst.

„Ja sú žobrák i moje ženy i moje deti,“ utierajúc si slzy kričal žid a dočítal do troch sto.

„Teraz môžete už ísť! Mojžiš, buďte rád, že vám nedám od Medveďa lieskovicou napísať kvitunk na chrbát!“

Žid nečakajúc takú písemnosť, sobral batoh a zmiznul z domu.

„Teraz vďaka Bohu!“ vzdychol si nadlesný, „sprostili sme sa i pytláka i podľudníka z týchto lesov na veky. Takéto liečenie bolo potrebné pre oboch. Nech idú pytláciť a šajmochriti trebars do mesiačka. Lesník v týchto okolnostiach musí byť prísny a bezohľadný.“

Uspokojený na duchu sadol si opäť ku stolíku, pokračujúc v práci kancelárskej. Toho istého dňa neopomenul Medveďovi a Fajtíkovi, ktorí pri ňom službu hájneho a posluhy zastávali, dať rozkaz, aby keď vidia v dedine žida Mojžiša a Obrastinu, týchto hneď zlapali a poviazali.

II.

V myslivní u nadlesných boli dnes zvláštne pristrojení. Javorinský obliekol na seba sviatočnú rovnošatu so zelenými výložkami a lesklým límcom, zapálil si dymku s dlhou čútorou a netrpezlivo prechádzal sa po chodbe svojho obydlija. Tam tiež na lavičke sedeli: hájnik Medveď a sluha Fajtík. V kuchyni pani nadlesná mala plné ruky práce; veď čakala nového hosťa a obyvateľa do tichého jich obydlija. Milka pomáhala matke v práci.

„Audek, sváku Maco!“ ohlási sa na lavičke sediaci Jano, oberučný to šuhaj, „či vám ho už raz parom dovlečie, toho nového aljunkta; vyčakávame ti ho od rána ako dá-

keho veľkomožného Ba ozaj, sváku, čo vám on bude za chlapa? Rád by ja to vedel!“

„Azda len nebude taká stonoha, ako ten predošlý, vieš ten Chrastina?“

„Ach, to vám bol potvora človek!“ prehodil Jano, „ten by vám nebol dal do fajky dohánu, čo by ste boli čo robili! Dobre, že ho parom vzal!“

„Pán Hebrfelšter hovoria,“ poznamenal Maco, „že ten nový adjunkt má byť voliaiky chlapák. Nuž keby sa len dačo z neho vybilo, žeby nás nenaháňal a nepsoval, ako ten predošlý!“

„Náš pán sa vraj radujú, že dostanú poriadneho človeka do domu a nebudú sa s ním hrýzť, ako s Chrastinom!“

V tom vstúpil medzi chlapov nadlesný.

„Však už veru môžu byť štyri hodiny, čo Palo odišiel do mesta pre toho nového adjunkta?“ zpytoval sa nadlesný.

„Túž var hej! Palo už mohol dvarazy tú cestu obehať!“

„Ba čakáme ho i my, aby sme potom mohli do roboty!“

„No, ja sa teším, chlapi! že dostanem súceho pomocníka. Potom že i vy preukážte mu úctu a poslušnosť!“ hovoril nadlesný.

Pred bránou bolo počut plesnúť bičom, ľahký vozík namieril do dvora myslivne.

„Už sú tu, Bohu prisám!“ skočil Jano, idúc otvárať bránu. Nadlesný stál na perone, a keď Janov mohutný hlas v kuchyni počuly, zvedave vybehly slúžky podívať sa na dvor.

Na vozíku sedel vysoký, chudý, opálenej tváre a čierno zarastený muž. Skočiac z vozozu, pospiechal rovno ku nadlesnému, lebo v ňom na prvý pohľad svojho predstaveného vidieť sa domnieval.

„Moja úcta, pane nadlesný!“ riekol príchodzí, „mám česť predstavíť sa čo váš adjunkt Stanislav Horina!“

Javorinský podal ruku príchodziemu a stisol jeho ruku vrele, hovoriac: „Buďte mi vítaný po dlhom čakaní!“

„A my vás, mladý pánko, tiež medzi nami pekne vítame!“ zavolať z pozadia Maco Medved, hájnik, „bodaj by ste len tu medzi nami skoro privykli. Nuž veď sme my Hronci nie

tak planí ľudia. Tu u nás sa vám veru bude môcť páčiť. Hory máme dosť, zveriny máme dosť!“

Potom uviedol Javorinský adjunkta do vnútra svojho obydlia a predstavil ho svojej manželke. Horina s poklonou božkal pani nadlesnej ruku, čo si ona ale celkom dať nechcela, a potom pozdravil Milku. Ženštiny poznaly, že je adjunkt uhladených mravov. Dojem, ktorý na prvý pohľad Horina na obe učinil, bol prekvapujúci. Na miesto mladého junoša videli tu stáť otuženého muža dobre vyššie tridsaťročného. Oblek jeho bol síce najslušnejší, ruky posiate zlatými prstenami, hodinková reťaz húpala sa mu na prsách, lež to najvýznamnejšie — tvár jeho nemohla sa pomenovať peknou. Horina bol čierno zarastený, mohutný fúz visel mu na oboch stranách brady, na tvári jeho ale každý pobadal pozostatky zlej nemoce, drobníc: on bol rapavý. Rapiny zohydily mu tvár ku veľkej újme jeho krásnej mužnej postavy.

Z obcovania domáceho soznal nadlesný skoro, že jeho nový adjunkt je uhladených mravov, vzdelaný, v lesníctve zbehlý, lesník spoľahlivý a lovec výborný. Počľa tohoto ctil si nadlesný pomocníka svojho úplne a stal sa mu priateľom. V najbližších dňoch oboznámil sa Horina s okolím, s lesom a ľudom, a zdalo sa, že je s novým postavením svojím spokojný.

„Ba bude z neho dačo, sváko!“ povedal Jano sluha ku Macovi, „vybije sa vám z toho chlap! Už to vidieť. Ej bol že vám to za kus fajnového dohánu, čo mi toľ dal. Len tak ti vám mi kypel zo zapekačky; ani káva! Ba na môj milú, sváku, taký dohán som ešte nefajčil. Voňavý a tuhý ako kapiak! A dal ti mi vám ho za plné priechrstie!“

„Nuž a či si ty Jano bol toľ na tej polovačke v Kamenistej? Šak si videl, ako ti zastrelil toho roháča? Bystu svete jazernom . . . na tisíc krokov ti páčil! Z grúňa na grúň! A roháč ti mu padne. Aj sám náš pán sa divil na tom. Ten ti má počarenú tú bršlu! Jano! čo ti ten vidí že beží, len ti namieri, durk! a už ti mu to leží!“

„Ja, sváku, veru som videl ešte inšie: Štefanovi Mrniakovmu vám vystrelil dvagros-

ník zpomedi prstov, s kulkou viete, to vám je sváku, to je už kunšt!“

„Ej, majster ti je to ku flinte!“ dodal Maco.

„Ba veru, čo vám je on tu, inakšie to u nás ide. V kuchyni každý deň pečienka, akú chcete. Ja sváku, už sa mi zprikrily tie jiedlá. Srnacíny, zajačiny, kuropty, dostanem vám vždy a to taký kus! Sváko! tá naša panička, to vám je tiež fajn dievča!“

„Hej ty Jano . . . keby ja bol naším pánom, ja by ti tomu mladému dal tú Milku za ženu! To by ti bol párik, len škoda, že mu čerti hrach na tvári mlátili . . .!“

„Jaj nehovorte že, sváku! Nestarte sa do takých vecí. Už to veru nebude. Nuž či neviete, veď var' viete, že na jaseň bude si ju brať feršter Lukovský!“

„No, veď je to tiež fajn chlap!“

Čo sa nadlesného podriadení o Horinovi rozprávali, bola pravda. Jeho oblúbili si tu všetci, s ktorými zaobchádzal. K ľudu bol dobrosrdečný a lesník na svojom mieste. Nie ináč s dôverou chovali sa ku nemu i nadlesňovci. Milka skoro odložila jakúsi ostýchavosť oproti Horinovi, a neminulo len niekoľko týždňov, čo vyvinul sa medzi nimi priateľský, nenátený pomer. Horina choval sa ku nadlesného dcére čo pravý priateľ, uctive, predchádzajúc jej so všetkou zdvorilosťou a oddanosťou. On bol prijatý čo dôverník do kruhu rodinného.

Pri tom všetkom, že Horina svoju službu horlive, jako statný lesník konal a zastával, že časom, súc lovcem zrodený, veselosti úzdu popustil, predsa bolo na ňom v istých dobách poznať známku jakejsi neobyčajnej omrzlosti, ba trudnomyselnosti, ktorou napadnutý vyhladával samotu. V ten čas blúdeval po lesoch samotný, zadumený so zamračeným obličajom, nevšímajúc si hrubo ani obklopujúcich ho predmetov. Bystrozraký nadlesný skoro to pobadal na ňom a domyslel si, že nejaký tajný, utlumený ból a červík žere na srdci adjunktovom. Nadlesný umienil si ho pilne pozorovať, príčinu trudnomyselnosti jeho vyzkúmať a bude-li mu možno osud zlahčiť, i pomôcť. Z dôveril sa o tom i svojej manželke, že to zo srdca rád urobí.

Okolo nadlesného bydliska bola rozsiahla zahrada, hraničiaca jedným koncom s vysokým lesom. V tejto nachádzala sa i zahradnía besiedka, ktorú pred páľčivými lúčami slnca husto snajúci sa lesný vres zastínoval a jej milovníkom príjemný chládok v lete poskytoval. Horina a Milka často bývali na tomto oblúbenom mieste. Tu strávili mnohé letné odopoludnie v príjemnom rozhovore, z ktorého Milka skôr poučenie, než zábavné vyrazenie požívala. Horina vedel vždy najst látku k rozhovoru, ktorý ju zaujímal. Rozprával jej o behu sveta tak dôkladne, akoby ho bol celý precestoval.

Istého nedelňajšieho odopoludnia, keď opäť lesníci v lese zaneprázdnení neboli, bol Horina v besiedke a tam bola i dcéra nadlesného. Bol, ako obyčajne, skvele odetý a dúmajúc hral sa s drahocenným prsteňom, skvejúcim sa na prste jeho. Pozornosť svoju obrátila Milka na ten klenôt.

„Máte krásny prsteň, Horino!“ vravela ona.

„Lúbi sa vám?“

„Ten blyštiaci kameň, či je sklo. To sa mi páči! Šlahá blesky, akoby iskry! Ja taký nemám! Je to iste drahý prsteň?“

„Ukázte prst!“ riekol Horina, „či by sa vám zmestil?“ A pochytiac jej ruku, založil jej ho na prst. „Svedčil by vám! Je ale trochu priveľký!“

„Veď mi povedzte, či je drahý?“

„Pre mňa má on veľkú cenu; je to jediná pamiatka po nebohej mojej matke!“ hovoril Horina; „keď sa vám ale, slečinko, tak veľmi zapáčil, dovolím vám ho nosiť na prste. Môžete si ho vziať a tešiť sa s ním. Kameň ten svieti v noci!“

„Naozaj, pane Horina? vy žartujete!“ podotkla nevinné Milka, obzerajúc klenôt.

„Smiete ho podržať u seba, kým ho nebudem pýtať. Potom mi ho navrátite.“

Milka bola nad tým rada. Lahodilo jej veľmi, že bude móct nosiť na prste blyštiaci sa klenôt, jakému podobný nikdy dosiaľ nevidela. Chuderka Milka nepemyslela, že ten prsteň mal sa jej stať osudným na celý jej život.

„A kedy vám ho mám navrátiť?“ pýtala sa Horinu

„Kedy? Tú dobu sám neznám. Môžete ho nosiť a podržať kým len budem ja medzi vami. Poslúchnite ma ale, Milka, čo vám poviem. Budem-li ten prsteň požadovať, a vy nebudete môcť mne ho vrátiť, vtedy stanete sa mojou ženou!“ s určitou vyslovil Horina.

„Vy žartujete?“

„Nežartujem!“ doložil on.

Milka mala vôľu ihneď vrátiť Horinovi klenot jeho, ale brala to len za žart.

„A predsa vám ho teraz nedám,“ riekla, „musím sa s ním trochu popýšiť!“ a odskočila naproti novému hostu, ku besiedke sa bližšiemu.

Do zahrady vnišla štíhla deva. Milka poznala v nej svoju družku: učiteľovu dcérku Marinku. Pospiešila oproti nej.

Tú dobu použil Horina k odstráneniu sa z besiedky. Zadumený vytratil sa zo zahrady, a obrátiac kroky svoje do lesa, zmizol v ňom.

Dievčatá, obe milujúce sa družky, daly sa hneď do trhania kvetín, prezerania hriadok so zeleninou, a boli veľmi rady, že sa zase sišly.

Rákošily milo a nenútené spolu.

„Pozri, Marienka, jaký dar som ja dnes dostala!“ riekla Milka, ukazujúc jej Horinov prsteň.

„Ach, ty! To je krásny prsteň! To bude diamant, ten kameň v ňom. Kto ti ho dal? Mne môj Kalina dačo podobného nemôže dať, on je chudobný chasník. No netreba mi hádať, viem sa domysleť, od koho si ho mohla dostať! Zavidela bych ti ten drahý klenot, keby som ňa rada nemala!“ slovila Marinka.

„Diamant? To mi nepovedal, ale musí mať veľkú cenu!“

„To si môžeš sama myslieť, že je hoden aj viac ako tisíc zlatých. Ty si šťastná, Milka!“

Dievčatá v rozhovore o svojich milencoch zavítaly až do besiedky, cestou natrhaly si ovociny, červených rybízí, a škádliac jedna druhú, častovaly sa. Milka, aby slabo na prst priliehajúci prsteň dakde neztratila, zosňala ho z prsta a položila na malý okrúhly stolík. Potom opäť štebotily spolu do dobrej vôle. Milka chytro zabudla na shoverku, ktorú len pred chvíľkou s Horinom mala. Neskôr zavolala matka na dievčatá. Tieto zodvihly sa

náhle a odbehly. Milka obsluhovala pani učiteľku u stola, ktorá prišla pani nadlesnú navštíviť. Boly kmotrami a žily v dôvernom priateľstve. O chvíľku spozorovala Marinka, že Milka prsteň na prste nemá.

„Miluška!“ oslovila ju bokom tíško, aby to mamušky nezpozorovali, „kde ti je ten krásny prsteň?“

Milka pozrela si na ruku. Prsteň na prste nemala.

„Iste nechala som ho v zahradnej besiedke na stole!“ riekla predesená, a jako plachá srnka odskočila do zahrady, utekajúc do besiedky. Kto opíše jej úžas a predesenie, keď na tom mieste, kde len pred chvíľkou prsteň položila — prsteňa nenašla. Prsteň bol preč!

„Ja nešťastná!“ zvolala, zostanúc stáť jako k zemi primrazená. Ale zpomätala sa hneď. Ohliadla sa po zahrade, či tam dakoho niet. Vybehla chytro von. Piadila ku Macovi, drevo na drevotní štiepajúcemu, s otázkou či neкого do zahrady ísť nevidel. Tento sa jej zadušoval a potom zaklínal, že živú dušu v zahrade okrem dievčat nevidel.

Zdanlive uspokojac sa, vnišla nazad do izby. Zrak jej sišiel sa s Marinkiným. Táto hneď vyčítala jej z očí, že prsteňa nemá... Bolo po veselej myšli ináč štebotavej dievčiny. Súkromne sdelila Milka družke svojej ztratu prsteňa, pustiac sa do usedavého plaču. Priateľka tešila ju, ako mohla najlepšie, ale to Milke málo, ba nič neosožilo. Táto, predtým tak veselá, žiadnou nehodou nezkalenej mysle dievčina zostala razom bodnutá ostrým ostnom do svojho srdca, keď len pomyslela na ten osudný prsteň a spolu i na slová Horinove, keď jej ho odovzdával. Bolo po jej vnútornom pokoji.

Kam ale mohol sa tak chytro podet ten drahocenný Horinov prsteň? Všetky domysly dievčat za ztrateným lebo ukradnutým prsteňom byly bez úspechu. Na žiadneho človeka nemohla zle pomysleť. I Horina skôr oddialil sa zo zahrady. Tretia, teda nevidaná bytosť musela sa prsteňa zmocniť za ten krátky čas, kým dievčatá zo zahrady do domu došli.

V tú dobu, keď prihodila sa táto pre ďalší život Milkin trudná a osudná vec v zahrade, ležal Horina zahúžený v dumách svo-

jich na mäkkom lesnom machu. Myšlienky jeho zaoberala sa s neprajnou mu minulosťou a osudnými nehodami. Upadol znovu do trudnomyselnosti. Jeho nezaujímalo švitenie, štebot a spev lesných operencov, okolo neho obletujúcich. Konečne prebral ho z dúm traskavý let straky, letiacej na nočnú hospodu do lesa. A keď na to doletel k nemu i hlas večerného zvonka z dediny, zodvihnuť sa z lesnej pohovky a poberal sa voľným krokom k domovu. —

„Porad mi len, porad, Marinka moja lúba! čo si ja teraz nešťastná dievka počať mám?“ žalostila Milka, odprevádzajúce družku svoju z návštevy domov. „Ja zle pochodím! Horina bude požadovať prsteň, ja mu ho nebudem môcť prinavrátiť, on bude naliehať — a ja sa musím stať jeho ženou? Oh nikdy, nikdy! Kde najdem osudný, nešťastný prsteň?“

„Upokoj sa, Miluška!“ tešila ju sústrastne učiteľova dcérka; „budem ti na pomoci, budem pátrať po ňom, veď cítim tvoj bôl vedno s tebou! upokoj sa, drahá! Ztratené veci často divným spôsobom vychádzajú na javo.“

„Ale či mám riecť o tom mamuške?“

„Nehovor nič! Radím ti, aby si o tom trochu, aspoň za pár dní pred mamuškou mlčala. Narobíš i mamuške trápenia. Horina ti predsa povedal, že prsteň jeho budeš môcť u seba zadržať, kým on len tu bude. No a ten tak skoro odtiaľto preč nepojde. Tatinko ho preč nepustí. Počkaj teda. Snáď šťastná náhoda dovedie nás na stopu jeho a jestli sa nám ho podarí najst', ty oddáš Horinovi jeho klenôt a bude po všetkom!“

Takú útechu a balzam liala dobrá priateľka Marinka do rozčuleneho a strastou sovreného srdca svojej milej družky.

(Pokračovanie nasleduje.)

Pieseň na pokál,

venovaný k 50-ročnému jubileumu kňazského úradovania

Pána

Jána Lehotský,

ev. farára v Trnovei.

Neznám, pokálu! kto fa kul,
zo striebra, neviem, kto fa slial;
ni dol nepoznám, rúdou kde si slul,
ni vyheň, ktorej žhavý pal
fa vylákal von zo žil skaly
čo vrelú zemo-srdca krú...
Však čo po tom, kde, kto fa sformovali...!?
Na tom dosť, keď si tu!
Ukáž sa z von i z dnu!...
A — si kov stuhlý: aby zas vtekaly
do útrov tvojich iné prúdy, iná krú — —

Nalejte doň iskriacej vlaha,
čo vyplakal kdes' vínohrad
už vtedy, keď sme ešte prahy
preliezali — paplužská mlad';
a naplnený vyzdvihnite
hor ponad stôl, kde skvost a hod,
a za mňa dúskom ho vypite!...
A keď dnu všumel zlatý jeho brod,
tu vyvolajte, vykriknite:
Hahoj! jubilantovi sláva!
Jak pokál, skvej sa dlho sňazná jeho hlava!

Jak pokálu tohoto svit,
jak jeho ohňo-teplá vlaha:
tak jasný, kmetu, tebe žitia kmit,
uprostred vrelej lásky, úcty, blaha!...

Neznám, pokálu... Bláhosť!
ja zas chcel pôvod zpytovať.
Keď tu sa skveješ — na tom dosť;
nač prózu ľubý stopovať!
Hej, nač by kutať: zkadiaľ, čo si?
i rýdzosť zvedať nač?
Dost' nám znať: že si plný slz a rosy
— len hodne slziť ráč —;
lež slza tá len ružodúhu v sebe nosí,
len radosti to v tebe plač!...

Nuž vlejte doň, črpnite zase
slz sladkých z očí slečny — révy!
Tak nariekali v dávnom čase
vám známe helikonské devy...
A rozpenený vyšvihnite
hor pod poval; akby tam mrak:
nech sberá sa a lyne hbite

a nechá šiator slávy tak,
 bo pokádom ho rozsvietite,
 ba hviezdou i váš každý zrak . . .
 Dost honby tej! teraz už pite,
 keď jasný striebra odznel zvon;
 a rozohriaty — vykriknite:
 nech žije On, nech žije On!
 On! čo päťdesiat rokov Boha prosil,
 aby, jak treba, svietil a zas rosil,
 by milosť jeho zalietala v sad,
 i kde stráň, nivy, poľa, vinohrad — — —
 Päťdesiat liet, päťdesiat liet!
 kolký to čas, kolký to svet,
 koliká práca, kolký trud,
 koliký znoj, koliký boj,
 jak dlhá — dlhá — dlhá púť . . .
 Hoj!
 všetko to hľa dnes pripomnúť:
 či krátku slasť, či dlhý smut.
 A ponadšení vykriknite:
 nech žije On! nech žije On!

a Tatier žuly strunovité
 nech polapia váš slávy tón! . . .
 Choď, pokálu! už choď ty, choď
 do jeho chvelej pravice;
 a z lona svojho von vyhod
 a slož mu žiaru na líce!
 Na hlave sňah a v lici ruža . . .
 Jak krásne: takto vidaf starca muža!
 polovic zimy a polovic jari:
 tá striebrom, táto ružou žiari;
 a v stredku týchto dvoch protiv
 — krásny div —
 sa tiško ticho rodí — dobrá vôľa,
 tá oktobrová, keď vše starcov leto . . .
 Hoj, starče! držže tuho dve protivy tieto;
 tá blahá starcov dobrá vôľa
 nechže ňa prevadí
 popred druhých päťdesiat mužné ešte rady,
 s kalichom, keď zas staneš v púť od tohto stola!
Parol Országh.

Rozpravy večernie o umeni staroslovenskom.

Vypravuje P. Z. Hostinský.

(Dokončenie.)

2. Kováčstvo, kotlárstvo, zlatníctvo, bednárstvo.

Ku baníctvu prislúcha kováčstvo; oba majú pôvod jedon a sú tymi najstaršími remeslami. Baník vykopáva kovy a kováč jich prerába; preto od kovu nazvali ho aj kováčom. Povedal som už hore vyššie, že baníci nenávideli Lokeša, za to, že bol kováčom. A v skutku Lokeš je najstarším starostom (cechmajstrom) kováčskym. Dľa nášho starovekého podania tento veľký remeselník kovy tie, čo baníci trapne nadobúdali vo vnútri zeme, pohádzal do ohňa a mlatkom svojim nakoval z toho všeliaké nástroje, na pr. šable, šíšaky, ostrohy, mlatky, dláta, poháre atď. Lokeš remeslom svojim tak popreinačil tie ťažko posbierané kovy, že jich ani nebolo viacej poznať, akými boly prv. Preto baníci zlým okom hľadeli, že jich výrobky tak ľahko preinačuje a z toho bohatne.

Hlavnú váhu v podaní tomto treba nám klásť na zbroje. Kováci narobili prvé zbroje, zbrojami ale povstali prvé války. Teraz už ľudia začali sa biť a vraždiť. Loktibrada teda zapríčinil najprv to, že sa krev ľudská vylievať začala na svete. Preto ten strach pred

ním, preto poviedky opisujú ho ako pôvodca hriechu.

Prvé remeslá: baníctvo a kováčstvo zrodily sa z elementov, a síce z povetria, vody a ohňa. Prví kováci boli obrovia, abo prví obrovia boli kováci. Mali oni vyhne svoje pod zemou, za príkladom tých podzemných živlov, bo veď pomocou povetria, vody a ohňa roztápali rúdy a kovy; miesili jich ako ten Miesiželezo; kopali jich vo vnútri zeme, a tu keď jedon vrch rozvállali, hneď z vykopanej rúdy nakopili druhý. Valihora ale zastupoval pri remesle tomto mechy.

Názory najstarších remesiel vedú nás teda do sveta toho, kde zem naša podstúpila prevraty ohňom a vodou. Prevraty tie nazývame dneská vulkanismom a neptunismom. Dedovia naši zobrazili si jich v obroch. Za nimi prišli piadimužici.

I čože značí piadimužik, a tá jeho na lokef brada? Keď tí obrovia, t. j. tí kováci, znali tak kopaf, miesiť a topiť rúdy, vtedy už prestali panovať obrovské živly prírody. Človek odučil sa prírode to, čo táto doteraz prevodzovala. Že ale človek vykonával to len v malom, čo príroda v obrovskom spó-

sobe: preto remeslo kováčov, ako ľudí, podobalo sa v prirovnaní ku vyhni obrov ako niečo malilinké. A že výrobky boli takže malilinké, preto hneď za nimi máte piadi-mužikov. Brada jích zobrazuje kovanie železa, napospol kovov. Ako kov, keď sa roztopí, dajú na nákovu a pod bakyňu, tak i Lokešovi chytili bradu do klady.

Ten istý obraz máte aj pri baníkoch s jích Loktibradou. Obor Valivrch znal ľahko roz-váľať a nakopíť vrchy, znal ľahko roztopiť skaly; nie tak ľahko ale šlo baníkom, bo títo museli herko ťažko rúbať do tých skál, kým našli rúdy a v rúde len zrniečká. Táto protiva medzi ozrutnými silami prírody a človeka; ten rozdiel, čo môže voda, vzduch a oheň ako element, a čo môže človek, ktorý si všetko — a to len po malom — osvojovať musí, máte znázornený v obroch a v piadi-mužikoch.

I akýže bol prvý výrobok kováčov. Železo-mej urobil zo železa tým vozárom odňatého: cepy, potom z tých tricentových ciep urobil valašku. Cepy a valaška byly teda prvými nástrojmi rukou Slovena urobenými. Máte tu udané aj samé miestiská. Ako ten Železo-mej býval na vysokej skale, tak myslíte si, že na počiatku remesla kováčskeho vyhne stály na vrchu hôr, abo na vysokých skalách. Mechov dúchacích vtedy ešte nebolo, bo Lomidrevo ústami rozduchoval oheň; prví kováči teda svobodným povetím rozduchovali oheň vo vyhňach svojich.

Valaška a cepy zobrazujú vám tu ale aj mlatok, kladivo, nákovu, slovom nástroje kováčske. Tamže spomína sa aj povraz, aký Lomidrevo na tristo siah dlhý vysúkal a po ňom dolu sa spúšťal. Tieto výrobky sú teda tiež pôvodu najstaršieho, a znali jich už pradedovia naši.

S nimi v jednom čase povstali kotlári. Že dedovia naši mali najprv kotle hlinené, svedectvom toho sú pece slovenské. Do týchto kládli rúdu a topili pomocou ohňa. Aknáhle znali už vydobúdať z rúdy kovy, hneď povstali aj zlatníci, ktorí z kovov drahé veci a okrasy vyrábali.

Nie ináč zjavili sa hneď aj bednári, ktorí k oným remeslám potrebné vare, bedná,

kolesá, vozíky, fúriky, mlyny, hroty a j. robili a stavali. Boli oni spolu aj tesári.

Tak remeslami povstal prvý poriadok medzi národami; nezbedné živly prestaly už panovať a na jích miesto nastúpily remeslá, rukou človeka vedené. Loktibrada ukáže Valibukovi dieru podzemnú, akou sa on dostane k zámku medennému, striebornému a zlatému; on za to dostáva potom nazpät bradu svoju. Ano nazpät: bo rúda je už v moci človeka, ktorý premýšľa o nej, a tak premyšľujúc priemyslom zakladá remeslá.

Loktibradu znajú poviedky naše aj v podobu žobráka. V poviedke pod týmže menom, keď otec pre zlostnú macochu zanechá vlastnú dcéru v hore a táto bedáka, príde k nej žobráčik, zaopatrí pre ňu studničku, vedierce, misky, tanieriky, hrnce, múky, kaše, a napokon donesie jej zlata. Podobne je on pomstiteľom úzery; bo keď potom macocha vyše vlastnú dcéru, tu ju Loktibrada vytrásie z kože, mäso z kostí poobhrýza a hlavu zavesí do obloka.

V príklade tomto máte zobrazené najprv bane výnosné a jalové; z tamtych zapopatrjuje si človek potrebné články živnostenskú, menovite vedierce, misky, taniere, hrnky, múku, kašu, chleba a iné. Kolko výrobkov máte tuná už na jednom mieste! Všetko toto Slovenovi je rovné zlatu. Protiva toho je tá baňa neúrodná, bo tu rúda, trebas ju baník rozlomuje, mlatkom rozlomuje, predsa drahocenné zrná mu nedáva.

Ďalej máte tu ukrytú myšlienku, že lakomstvo je hriech a donáša zkažu. Hriech i zkaža zosobnené sú tuná v macoche a v jej dcére.

Lokeš tento známy je i pod menom Pikulíka a Raráseka. Máte v nich zosobnené tie živly svetové: a síce oheň, vzduch a vodu. Bez týchto živlov na remeslá ani myslieť nemožno. Bo na pr. oheň železo rozpáli, vzduch zase rozducha oheň, a voda spravuje i oheň i vzduch.

3. Mlynárstvo, pekárstvo, krajčírstvo, tkáčstvo.

Ako pamätáte, mladzbu skončil som mlynárstvom. Aby Piatko mohol dostať ženu bielu ako sneh a červenú ako krev, teda musel

prekonať aj výminku tretiu. Kráľovná odišla do pekla. Pustaj ale utajený v kepeni všade za ňou. Keď sa tu s čertami nahostila a natančila, dostavil sa i Pustaj s Piatkom u nej a na otázku odpovedal: Bola si minulej noci v pekle a máš čerta frajera. No bola to pekná hádanka. Tá kráľovná vraj tancovala s čertami po brytvách tak, že za každým tancom pár črievic podrala. Hádajte, čo je to? To je mlyn. To zrno nasýpané na mlynici vrtí sa práve tak, ako dievča v tanci. Tie zodrané črievice značia stav zrna, keď sa jadro oddelí od lupiny, a tie brytvy značia ostré kamene, medzi ktorými sa zrno mele; stôl, pod ktorý kráľovná tie črievice hodila, zobrazuje tú kasňu, do nejž múka padá.

No krem mletia predstavuje nám v deji tomto poviedka aj pekárstvo. Ten Pustaj tliec palicou tú ako snah bielu ženu v koryte, a síce drví ju najprv tak, kým len koryto nebolo plné peňazmi, potom bije ju ďalej, kým druhé koryto plné krvou nenatieklo, a do tretieho razu, kým ho zase plné slzami nenaplakala.

Tu máte trojakú prácu pečenia; najprv múku v koryte k pečivu pripravenú, keď pod kysnutím podobá sa peneniu, potom máte valkanie chlebov, a po tretie sádzanie ho do pece. To peklo, ktorého dvere na jej nohou dupnutie sa otvorily, je zakúrená pec, kde sa má sádzať chlieb. No a teraz rozumieme, prečo tá Piatkova žena napokon šla do pekla, prečo ona bola bielou ako snah a červenou ako krev. Tu máte z bielej múky biely chlebič alebo koláč, a tu máte tie červené líčka v tej kóre chleba, abo v tej červenej farve upečených koláčov.

I v poviedke: Fundži palica, cepy von z vreca, ten chudobný človek, ktorý nevedel rodinu vyživíť, bo mu žitko, čo zasial, nebolo zišlo, dla rady jedného starčeka vymohol si od zlých duchov mlynček. Keď tomuto povedal: mlynček mel, hneď samé samučičké zlaté peniaze sa mlely. Netreba vám spomenúť, že tu mlyn spojený je s podzemným ohňom, ktorý oheň poviedka v tých zlých duchoch predstavuje. Sejba, zrno a mlyn boly veci nerozlučné.

Že pradedovia naši prevodzovali aj krajčírstvo, vypravuje nám o tom poviedka Lomidrevo. Keď sa tento z tej krajiny Knoftavtákovkej dostal už na svetlo, hneď šiel do kráľovského mesta. Tu počul, že sa dve kráľovské dcéry vydávajú, tá najmladšia ale nechce ísť na sobáš, kým vraj nebudú mať všetky tri také šaty, ako tam dakde na druhom svete nosily. Lomidrevo vyhlásil sa za krajčira, vytiahol z kapsy kúsok plátna a strihal ho na drobulinké kusy. Z týchto potom do rána ušil pre princzky šaty medenné, strieborné a zlaté.

V druhej povesti zase Ludmila bola chýrečná ševkyňa, ktorá, keď Raduz dal vyhlásiť, že tá bude jeho ženou, ktorá najkrásnejší kvietok vyšije, ona medzi inými najatešenejší kvietok Raduzovi doručila.

Že tkáčstvo a s nim spojené pradenie prekvitalo u dedov našich, na to najdete mnoho dôvodov a podaní. Tak na pr. keď tá Hadogašparova žienka šla si hľadať muža, tu jej mesiačková matí dala zlaté vretienice, mat sluková dala jej zlatú prasličku, a mat vetrová zlaté motovidielce. Ba máte aj poviedku Zlatá Priadka, ktorá cez jednu noc priadzu v jednej veličiznej izbe naukladajú na zlaté nitky popriadla.

Krem toho mnohé veci v poviedkach spomínané svedčia o výrobkoch priemyselových, na pr. črievice, brytvy, zámka, klatka, klúčik, obrus, sklenka, pohár, hrebeň, nôž, vydličky, kremeň, ocielka, pišfalka, trúbka, kasňa, motyka, koryto, pec, mlyn, mlynský kameň, studňa, mosty, kotle, kantár, hodina, ručník, košela, klobúk — a na stá iných.

Tým končím tieto rozpravy večerné. Inasleduje nám teraz porozprávať si o tom, ako sa tie najstaršie, rýdzym geniom ducha slovenského utvorené názory v dejopise umenia nášho národného rozvili. Tu potom natešíme sa na bleskách jích úsvitu, aký sa zabrieždil nad Dunajom a Tatrami, aby oko jích dietok zaľúbilo sa na velebe stavby, na harmonii hudby, na tajnosti písma, na útvaroch rezby i malby, na svetomíru poesie, na názoroch hry a ihry, a na umu umelstov národnoslovenských! —

Sládkovič a jeho báseň: „V slzách matička sedela.“

Roku 1851 počala tiskom Jana Rippla v Jihlave vychodiť pod redaktorom Janom Sluníčkom, učiteľom v Humpolci, „Včelka, zábavný a poučný časopis pro mládež.“ Redaktor tohoto časopisu bol sa obrátil na mňa s tou žiadosťou, aby som i ja, dľa možnosti, nie len hmotnou, ale i duchovnou podporou prispel k jeho podniku. Načo som ja nie len pohladal, čo som sám mal pohotovo súceho do tohoto časopisu, ale som aj svojho priateľa Sládkoviča, v ten čas farára v Hrochoti, oslovil, aby i on toto pre mládež tak prospešné podujatie čím môže podoprel. Sládkovič mi na toto vyzvanie deposedal niekoľko básni, medzi ktorými bola aj známa už z druhého Koberovho vydania Sládkovičových spisov „Modlitba Páně“ a vôbec už v národe ujatá pieseň: „V slzách matička sedela.“ Zásielku túto prijal som od Sládkoviča v pôvodnom rukopise, tak že, jako sa zdá, Sládkovič ani len odpis svojich básni pre seba nezachoval. Ja som básne odpísal a so svojím príspevkom na redaktora Sluníčka vypravil. Básne tieto vo „Včelke“ aj v skutku vyšly, menovite v čísle 5. ročníku druhého, vyjmúc „Modlitbu Páně“, ktorú po smrti Sládkovičovej len tak možné bolo verejnosti podať v Koberovom vydaní, že som Sládkovičov rukopis, v tom domnení, že je to len odpis uňho sa nachodiacieho pôvodného rukopisu, bol u seba podržal. Keď už

po vyjití vo „Včelke“ poslaných mi ostatných Sládkovičových básni bolo viac rokov uplynulo, prišiel raz Sládkovič, už jako radvanský farár, keď už dávno bol na tieto svoje duchovné plody zapomnel, k tamejšiemu učiteľovi Fuchsovi, a nehož práve bol jeden supplikant. Tento chcejúc učiteľove dečery zabaviť, dal sa do spevu rozličných národných piesní. Sládkovič jeho spev s obľubou poslúchal. Tu prišiel rad na pieseň, ktorú Sládkovič predtým nikdy nepočul a ktorá zvlášte opýtala jeho pozornosť nie len svojou melodiou, ale ešte viacej svojím obsahom, ktorý sa mu známym zdal byť, bez toho, aby sa hneď v prvom okamžení bol mohol rozpamätať zkaďe. Rozmýšľal teda a poznával, až sa konečne priznal svojmu vlastnému, už od rokov ztratenému, teraz už slovenským obecnstvom jako miláček odchovanému a v rúchu krásnej melodie odenému dieťatu. Bola to po prvý raz vo „Včelke“, ktorú Sládkovič asnád nikdy ani nevidel, v rúchu českom uverejnená pieseň: „V slzách matička sedela.“ Že táto udalosť, ktorú mi sám Sládkovič rozprával, bola nie len milým prekvapením pre nebožtíka, ale aj tou najlepšou kritikou na jeho duchovný výtvor, o tom ani hovoriť netreba.*)

*) Milé by mi bolo, keby túto udalosť aj ten mae neznámy supplikant, jestli mu tieto moje riadky do rúk prídu, udaním svojho mena potvrdil.

Jako povstala Sládkovičova báseň: „Čo vy za nič nemáte nás!?“

Známo je, že najpodarenejšie bývajú básne, ktorých základnú myšlienku v básnikovi nejaká neočakávaná udalosť okamžite vzbudila. Tak povstala aj Sládkovičova báseň: „Čo vy za nič nemáte nás?!“ o jež vznik z úst samého básnika som toto počul. Raz stál náš Sládkovič vo dverách ohrady fary radvanskej, chcejúc sa trochu vyraziť pohľadom na cestu vedľa jeho príbytku dolu Pohroním vedúcu. Tu ide cestou jeden Bystričan, rodom z Radvane, ktorý, ač dobre poznal Sládkoviča, predsa bez toho, aby sa mu bol poklonil, prešiel vedľa neho. V tom okamžení obzorom tvorivého ducha Sládkovičovo preletela my-

šlienka: „Čo ma tento za nič nemá?“ I chopiac sa tejto myšlienky, vrátil sa do svojho príbytku, sadol k písaciemu stolíku a napísal báseň: „Čo vy za nič nemáte nás!?“*)

*) Keď som bol Sládkovičov životopis napísal a v „Orlovi“ uverejnil, vyslovil som pri tom svoju túžbu, aby i ostatní jeho priatelia, čo znajú zájímavého z jeho života, verejnosti podali; ale krom Sam. Zatureckého, ktorý jeho dva dopisy v „Cirk. Listoch“ bol uverejnil, druhý nikto ani len slovom sa neozval. Teraz týmto opätovne vyzývám týchže priateľov nebožtíkových, aby to aspoň v takýchto malých úryvkoch učinil si nezfažovali. Je toho nie len náš Sládkovič hoden, ale i obecnstvo nášho „Orla“ by to s radosťou prijalo.

Drobnosti.

Telesné pozostatky **Petra Preradoviča**, slavného horvatského básnika, boly dňa 11. t. m. z Viedne do Záhrebu prevezené. Vo Viedni bola tým cieľom veľkolepá slavnosť, na ktorej súčasťnily sa všetky viedeňské slovanské spolky; medzi hosťmi bol aj slavný biskup Strossmayer a srbský básnik Sundečić. Pohrabná slavnosť bola v Záhrebe dňa 14. t. m. Všetky spolky a korporácie záhrebské, ako aj početné deputácie miest išly pred rakovou. Za šesťspráznym vozom, na ktorom spočívala ohromná rakev, išli synovia a vdova Preradovičova, potom bán, mnohí biskupi, snemovní vyslanci, úradníctvo atď. Slavnostné reči držali básnik Šenoa a vyslanec Vojnovič.

Nová cesta svetového obchodu. Na počiatku tohto roku rieka Amu Darja v strednej Azii vrátila sa nazad do starého koryta, ktoré pred dvanásťsto asi rokmi opustila, a vteká teraz do jazera Čači, ktoré leží dvadsať mil východne od kaspického mora. Prieskumy, ktoré hneď podujali ruskí merníci, dokázaly, žeby veľmi snadné bolo kroz prieplyv (kanál) spojiť jazero Čači s kaspickým morom. Následkom toho, ako oznamujú z Tiflisu, ruská vláda s počiatkom júna započala potrebné práce, a teraz pracuje tam 700 ľudí, ktorých počet sdvojnasobnený bude po žatve. Merníci, poverení s touto prácou, ujisťujú, že ju úplne zakončia do r. 1884, a tak potom možné bude z Petrohradu do Bokhary a Balkhu v Afghanistane cestovať po lodi. Ale do r. 1884 bude dohotovená i železnica medzi Poti-Tiflis-Balkhom. Je to tedy zrejme, že obchod Európy do prednej a strednej Azie veľmi živo sa rozvinie. Táto nová cesta po vode ale prinúti Indiu, aby i ona pomýšľala na novú obchodnú cestu do strednej Azie!

Napoleonovci. So smrťou princa Ludvika Napoleona, ktorý v Afrike Zuluakrami usmrtený bol, veľmi zhusta zpomína sa rodina Napoleonovcov, a síce i v tom smere, že počítuje dosť mužských členov, ktorí v čas potreby prevziať by mohli úlohu pretendentov, poťažne náčelníkov. Konečne dokázalo sa, že všetkých mužských Napoleonovcov počef neprevyšuje 8, a to síce: po synovi Luciana Bonaparte, druhého brata Napoleona I., princa Charlesa, žijú: princovia

Lucian Bonaparte, kardinál, a Napoleon Charles, bývalý predseda gener. rady na Korsike, Louis Lucian, bývalý senátor, teraz žije v Londýne; Pierre Napoleon s jeho synom Rolandom (ktorý chodí do školy v Saint-Cyri); potom je tu princ Jerome Napoleon, syn Jeroma, štvrtého brata Napoleona I. so svojimi synami Viktorom a Ludvikom; ako známo, Jerome Napoleon stal sa teraz uznanou hlavou rodiny.

Americké kúsky. Deň 4. júla je sviatkom vyhlásenia neodvislosti severnej Ameriky. A v New-Yorku slavia sviatok tento spôsobom, ktorý nemožno pochváliť. Každý, kto môže, strieľa, a tým oslavuje veľký deň neodvislosti vlasti. Či s tým chcú dokázať odhodlanosť svoju, a či čo jinšieho, to je ťažko uhádnuť, jisté je, že tento zlozyk každoročne mnoho obetí vyžaduje. Vrchnosť mesta prísne zakázala strieľanie, ale tak zdá sa, akoby práve tento zákaz k tomu bol pohľad ľudí, že s tým väčšou divosťou oddávali sa záhubnej zábave. Časopisy new-yorské ujavňujú celé stĺpce nehôd, zapríčinených hlúpym, ba bláznivým strieľaním. „Dvadsať mesiacov stará Elvira Borke hrá sa pred domom matky na zemi. Letiaca kulka trať ju do hlavy a usmrť okamžite. Devätnásťročná dáma Kate Hechal oblieka sa v trefom poschodí domu svojho a kulkou cez oblok prichodí o život. Otec tak svätí sviatok neodvislosti, keď z neopatrnosti ťažko poraní svoje dve deti. Osemnásť osôb streleno do nôh, tri do prs a 11 do ramien. Štyridsať osôb prišly o prsty, ruky, a popálily si tváre. Niekoľko preplnených parníkov prevráti sa a mnoho ľudí utopí sa. Hasičstvo dnes ani nevidelo svoje baraky. Vždy bolo na nohách, lebo asi tridsať požiarov vypuklo. A tak to ide do nekonečna!

Rybárska svetová výstava. Budúceho roku v máji bude v Berlíne výstava, týkajúca sa rybárstva a rybárskeho priemyslu. Milovníkom a priateľom rybárstva naskytne sa teda zriedkavá príležitosť vidieť pokrok v rybárení, menovite umelom. Množstvo ruských, anglických, ba i japonských a čínskych vystavovateľov prisľúbilo už, že sa súčasťní. Korunný princ nemecký vzal na seba protektorát výstavy.

Literatúra a umenie.

Belletristický časopis „Keleďa.“ ktorá vychodí v Olomúci, uverejňuje v č. 20. a 21. zajímavý článok „Malíř slovanských zemanův.“ v ktorom obšírne a kriticky rozberá literárnu činnosť nášho zrečnelého Kalinčáka. Najobširnejšie pojednáva o „Reštaurácii“ a o „Orave.“

Kalinčák vyniká menovite v líčení zemanstva. tam je on pôvodný a dosiaľ „nenápodobený“ a nedostizžený. Kalinčák je básnikem zemanstva v nejuplnejšom slova smyslu. Vypsav jednu triedu spoločnosti slovenské mistrné, vykonal tím dílo nesmrteľné.“

Maďarský „Külföld“ podáva v č. 6. obširnú rozpravu o Miloslavovi Dumneho „Nevädzách.“ Na kolko dá sa to očakávať od časopisu maďarského, je táto úvaha básnikovi dost priaznivá.

Miklošičovho arcidiela: „Porovnávacíej mluvnice reči slovanských“ prvý diel, nauka o hláskach, vyšiel v druhom vydaní. Prvé vydanie bolo vyšlo r. 1852. Druhé vydanie je základne prepracované a dielo temer úplne nové.

„**Paedagogium**“, mesačník vydavateľský (v sešitech po 3 arších formátu a úpravy Hellwaldova díla „Země a obyvatelé její“), který počne v září t. r. vycházeti redakci na slovo vzatého paedagoga a filosofa Dra. Lindnera, ředitele paedagogie v Kutné Hoře a spisovatele světoznámého, vykazuje za hlavní své spolupracovníky následující výtečníky spisovatelské: zemského šk. inspektora Kosinu, prof. Bartoše, řed. Dra. Tille-a, šk. radu Jandačku, šk. insp. Hraše-a, šk. insp. Madiera a Klaisnera, řed. Jana Lepaře, řed. F. Macháčka, řed. Podstatného, řed. Št. Bačkora, prof. Varovku, prof. Kalinu, prof. L. Čecha, řed. Jahna, prof. Práška, uč. Zemana a za přispívatele více věhlasných sil paedag. Uprímně upozorňujeme slovenské kruhy paedag. na krásny a dôležitý podnik tento, který bude vycházeti nákladem knihkupce Fr. A. Urbánka v Praze.

Pozvanie na druhý ročník

„Slovanského Almanahu.“

Prvý ročník „Slovanského Almanahu“ uvítaný bol všade s neobyčajnou priazňou, a i kritiky, ačpráve ho prísne posudzovali, schvalovali jeho účel a odporúčovali jeho ďalšie vydávanie. Toto priaznivé prijatie pohlo vydavateľa a spoluriaditeľa k vydaniu druhého ročníku.

Vznešeným jeho účelom bude, soznamovať slovenské obecnosť s formou a duchom, ktorý javí sa v reči slovanskej, a podať mu príležitosť, môcť poznať zvláštnosti slovanských národností.

Preto bude pre Almanah len taký materiál vhodný, ktorý vo viazaných alebo neviazaných článkoch označuje myslenie a ctenie jednotlivých národností slov. prítomnej doby, a ktorý vo vedeckých pojednaniach líči špecificko-kultúrne stránky, buďto slovanské vôbec, buďto jednotlivých vetví. Články obsahu politického sú vylúčené.

Len takým spôsobom môže kniha malého objemu, vo veľkosti a osnove almanahu skutočne prispieť k duševnému poznaniu slovanských národností, ako i k porovnaniu zvláštností, a čo je kde dobrého, prijímať. Lebo žiadna slovanská národnosť je nie tak dokonalá, žeby z niektorej strany duševne nemohla ťažiť od súdoj národností. Pri práci tejto bude nám vodítkom dosavadná naša skúsenosť, ako i rada, ktorú nám kritika v časopisoch laskave podala.

V smysle tomto obraciam sa k slovanským spisovateľom snažne žiadajúc, aby v prospech Slovanstva prispeli k uskutočneniu vznešenej úlohy našej a zasielali hojně krásounné a vedecké práce. Tí spisovatelia, ktorí nám už pri prvom ročníku zvláštnu priazeň preukázali, budú nás zajiste i na ďalej laskave podporovať.

Slovenské obecnosť ale úctive prosíme, aby nás hojným odoberaním Almanahu podporovať ráčilo, lebo len tak bude nám možno podať knihy hodnú a dobrú.

Almanah obsahovať bude v 24 tlačných hárkoch práce viazané i neviazané, možno všetkých národností slovanských. Cena baďe ako minule: pre predplatiteľov 1 zl. 20 kr., krámska cena 1 zl. 60 kr. Príspevky a predplatky prosíme laskave zasielať do konca roka pod náslovím: Radivoj Poznik, Viedeň VII. Florianigasse Nro 17.

Úctive prosíme et. redakcie slovenských časopisov, aby pozvanie toto do svojich listov laskave prevziat ráčili.

Alexander Pavlík. Jozef Durjan.
Radivoj Poznik.

Listáreň redakcie a administrácie.

Pp. **R. N. v Sk.** Je to chyba tlače; stať má IX. v **P.** Všetci majú do konca roku predplateno, len a X. ročník. VIII. nemáme na sklade. — **J. Sch.** Vy robíte výnimku, síe iba na pol roka predplateny.

OBSAH: Ratmir. Od Vajanského. — Orol selejský. Historická povest. (Dokončenie.) M—n. — Nihilismus. Povest. Podáva Samo Samovič. (Pokračovanie.) — Návšteva. Hviezdoslav. — Sestra koketa. Obrazy zo života. (Pokračovanie.) — Guslar. — Jedla. Vajanský. — Ukradený prsteň. Poviedka z pohronských lesov. Napísal Ant. E. Timko. — Pieseň na pokál, venovaný k 50-ročnému jubileumu knižského úradovania p. J. Lehotský, ev. farára v Trnenci. Pavol Országh. — Rozpravy večernie o umení staroslovenskom. Vypravuje P. Z. Hostinský. (Dokončenie.) — Sládkovič a jeho básne: „V slzách matička sedela.“ — Jako povstala Sládkovičova básne: „Čo vy za nič nemáte nás!“ Lud. Grossmann. — Drobnosti. Literatúra a umenie. — Listáreň redakcie a administrácie.

Predpláca sa u redakcie a administrácie v Turč. Sv. Martine:

Celoročne 4 zl., polročne 2 zl. 10 kr. r. č. — „Orol“ vychádza vo 12 sošitech, 4 hárkov silných, dia posledního každého mesiaca na štvorke.

Tlačou knihtačiarkeho účastinárskeho spolku v Turč. Sv. Martine.